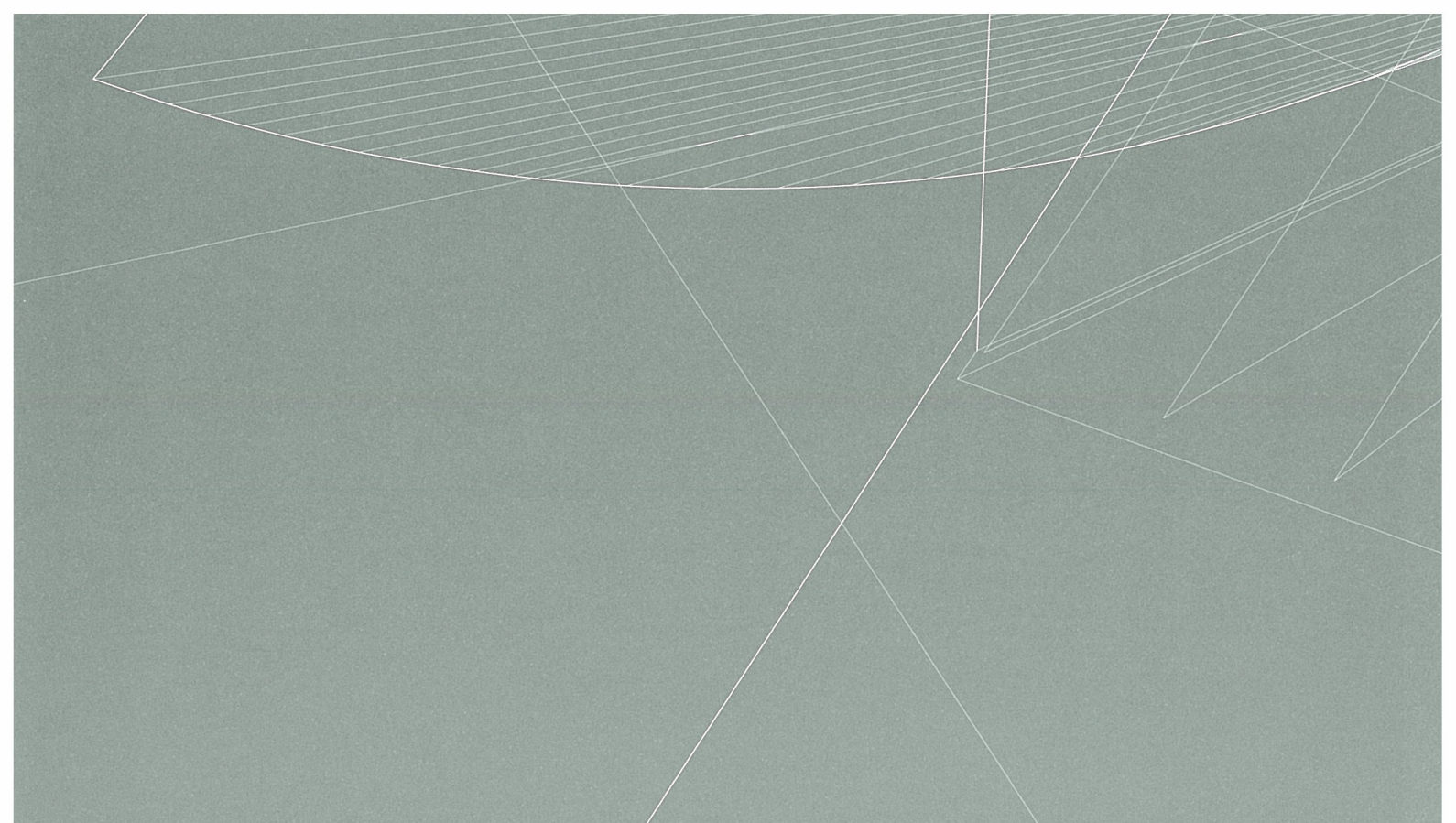

Aanvulling

Plan-MER en Passende Beoordeling Structuurvisie en Bestemmingsplan Buitengebied

Gemeente Hoogezand-Sappemeer

9 april 2010

Rapport

9T4020

ROYAL HASKONING

thinking in
all dimensions

Chopinlaan 12
Postbus 8064
9702 KB Groningen
+31 (0)50 521 42 14 Telefoon
+31 (0)50 526 14 53 Fax
info@groningen.royalhaskoning.com E-mail
www.royalhaskoning.com Internet
Arnhem 09122561 KvK

Documenttitel Aanvulling
 Plan-MER en Passende Beoordeling
 Structuurvisie en Bestemmingsplan
 Buitengebied
Verkorte documenttitel Aanvulling Plan-MER en Passende
 Beoordeling
 Status Rapport
 Datum 9 april 2010

Projectnummer 9T4020
Opdrachtgever Gemeente Hoogezand-Sappemeer
Referentie 9T4020/R10/JVGR/Gron

Auteur(s) drs. J.H. (Jan) van Grootheest, dr. ir. L.F. (Erik) Klop
Collegiale toets en
vrijgave door dr. A.J.M. (Sandra) Bos
Datum/paraaf 12-4-2010...

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
1 INLEIDING	1
1.1 Relatie tussen ruimtelijke plannen	1
1.2 Leeswijzer	3
2 ACHTERGROND PLAN-MER STRUCTUURVISIE EN BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED	5
2.1 Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Hoogezand-Sappemeer 2009	5
2.2 Plan-MER Structuurvisie Hoogezand-Sappemeer 2009	8
3 ONDERLINGE BEÏNVLOEDING BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED EN STRUCTUURVISIE	13
3.1 Inleiding	13
3.2 Overgangsgebied Sappemeer-Noord	13
3.3 Gebiedsontwikkeling De Groene Compagnie	15
3.3.1 Algemeen	15
3.3.2 Intensieve veehouderijen	15
3.3.3 Exploratie en exploitatie van aardgas	19
4 CUMULATIEVE EFFECTEN	23
4.1 Inleiding	23
4.2 Overzicht ontwikkelingen en mogelijke effecten	23
4.2.1 Overzicht	23
4.2.2 Zuidlaardermeergebied	25
4.2.3 Drentsche Aa gebied	32
4.2.4 Leekstermeergebied	34
4.2.5 Overige effecten	35
4.3 Effecten als gevolg van verslechtering van de waterkwaliteit	37
4.3.1 Verslechtering waterkwaliteit door ontwikkeling van De Groene Compagnie	37
4.3.2 Effecten van verslechtering waterkwaliteit Zuidlaardermeer	37
4.3.3 Ruimte voor verslechtering waterkwaliteit Zuidlaardermeer	38
4.4 Mogelijkheden bouw van 500 woningen in de Groene Compagnie	40
5 ADDENDUM: GEVOLGEN VAN HET ONTTREKKEN VAN DE VERGUNNING VOOR DE INTENSIEVE VEEHOUDERIJ AAN DE WOLDWEG 175	43
6 LITERATUUR	45

1 INLEIDING

1.1 Relatie tussen ruimtelijke plannen

De gemeente Hoogezand-Sappemeer heeft momenteel een tweetal ruimtelijke plannen in procedure gebracht, waarbij milieueffecten in beeld zijn gebracht in de vorm van Milieueffectrapportages (MER) en Passende Beoordelingen (PB). Het gaat om de volgende ruimtelijke plannen:

- Bestemmingsplan Buitengebied (waarin opgenomen het tuinbouwgebied in Sappemeer-Noord).
- Structuurvisie 'Boegbeelden komen tot leven'.

Het bestemmingsplan en de Structuurvisie omvatten voor een groot gedeelte dezelfde gebieden.

Bestemmingsplan Buitengebied

Het bestemmingplan Buitengebied beslaat het hele buitengebied van de gemeente en is voor het grootste gedeelte conserverend. Het plan bevat bestemmingen zoals de gemeente deze uitvoerbaar acht in de komende 10 jaar (zoals wettelijk voorgeschreven).

Structuurvisie 'Boegbeelden komen tot leven'

Dit is een ruimtelijke toekomstvisie voor de gehele gemeente inclusief de stedelijke gebieden. Hierin is aangegeven waar de gemeente op de lange termijn op aan wil koersen wat betreft de ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente. In deze visie zijn ontwikkelingen opgenomen, waarvan niet altijd te zeggen is op welke termijn deze gerealiseerd zullen zijn. Dit is ook niet werkelijk belangrijk. Doel is in samenhang keuzes op de kaart te zetten, zodat er een doordachte toekomststructuur ligt als leidraad voor beslissingen op de korte(re) termijn.

Verschillen tussen de plannen

Door het verschil in termijn en juridische status tussen de plannen ontstaat er voor twee gebieden de situatie dat deze gebieden in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied een andere bestemming bevatten dan die de gemeente ambieert op de lange(re) termijn ambiëren (zoals in de Structuurvisie geschetst):

- Het overgangsgebied in Sappemeer-Noord.
- De gebiedsontwikkeling De Groene Compagnie.

De gewenste ruimtelijke ontwikkeling in het overgangsgebied in Sappemeer-Noord (wonen in combinatie met werken of hobby-achtige activiteiten) en die in De Groene Compagnie (wonen in een landschap met veel water en groen) zijn dermate afhankelijk van de markt, dat niet met zekerheid kan worden aangetoond dat ze de komende 10 jaar ook daadwerkelijk uitvoerbaar zijn. Ze kunnen ook niet alvast worden opgenomen in het bestemmingsplan.

Wat betekent dit in de praktijk?

Dat de gemeente aanvragen in deze gebieden zal behandelen volgens de aanwijzingen uit het bestemmingsplan. Dit is immers de enige rechtsgeldige planvorm voor het

ruimtelijke beleid. Deze aanpak kan betekenen dat er, door invulling te geven aan het huidige conserverende bestemmingsplan, conflicten kunnen ontstaan met het toekomstige gewenste beeld uit de Structuurvisie. Mocht een aanvraag niet passen in het bestemmingsplan, dan zal wel zorgvuldig worden afgewogen of een eventuele afwijking wél in de Structuurvisie past. In dat geval zal op maat worden gewogen hoe de procedure verder zal worden ingezet.

Uitbreidingsmogelijkheden voor agrarische bedrijven

Met name de invulling van uitbreidingsmogelijkheden voor agrarische bedrijven kunnen in De Groene Compagnie verdere beperkingen opleveren voor het situeren van nieuwe woningen in het gebied. De bestaande agrarische bedrijven mogen volgens het bestemmingsplan Buitengebied tot maximaal 1 ha uitbreiden. Dit is gebaseerd op bestaande rechten uit het voorgaande bestemmingsplan uit 1993. Ook voor de intensieve veehouderijen in of nabij het plangebied voor De Groene Compagnie geldt dat zij een tot 1 ha begrensd bouwvlak hebben gekregen (of meer indien dit reeds was vergund). Uitbreiding van de reguliere en intensieve bedrijven is slechts mogelijk tot een maximum van 2 ha op basis van een wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan. Aan deze wijzigingsbevoegdheid zijn voorwaarden gekoppeld, zoals inpassing in het landschap en het rekening houden met ruimtelijke elementen in de nabijheid. De voorwaarden verwijzen niet naar het beleid over de gebiedsontwikkeling De Groene Compagnie. Echter, het bestaan van de wijzigingsbevoegdheid creëert geen direct toepasbaar bouwrecht. Het houdt een overweging van belangen in. In deze belangenafweging worden de wijzigingsvoorwaarden getoetst maar ook overige relevante belangen die op dat moment zich voordoen. Het is denkbaar dat in het geval een wijziging wordt aangevraagd en de eerste fase van De Groene Compagnie is in voorbereiding en/of procedure, dit een gegronde reden is om de belangenafweging dan te laten doorslaan in het voordeel van De Groene Compagnie en de wijzigingsbevoegdheid niet toe te passen.

Overgangsgebied Sappemeer-Noord

In het overgangsgebied in Sappemeer-Noord wordt geen invullingen van tuinbouwbedrijven verwacht, aangezien de oppervlakten tot nu toe te beperkt bleken voor de meeste tuinbouwbedrijven. Mocht deze invulling alsnog plaatsvinden met een kleinschalig bedrijf, dan valt een dergelijk bedrijf in te passen in het op langere termijn gewenste mengen van wonen en werk of hobby.

Het accepteren van deze consequenties is in de ogen van de gemeente onontkoombaar bij het hanteren van deze parallel lopende planvormen. Alle opties kunnen niet jarenlang open worden gehouden. Zodra contouren van invullingen uit de Structuurvisie wel realiseerbaar geacht worden, dan worden deze in nieuwe bestemmingplannen uitgewerkt.

Benadering in de Milieueffectrapportages, samenhang in aparte aanvulling

In het MER en Passende Beoordeling bij het bestemmingsplan Buitengebied en het Tuinbouwgebied Sappemeer-Noord zijn in beginsel die milieu-effecten opgenomen die bij de daarin opgenomen functies horen. In het MER en de Passende Beoordeling bij de structuurvisie zijn de effecten geschetst van de gewenste toekomstige functies en structuren uit die visie.

In voorliggende aanvulling wordt inzichtelijk gemaakt op welke wijze vanuit milieuoogpunt de ontwikkelingen vanuit het bestemmingsplan en vanuit de structuurvisie zich tot elkaar verhouden. Daarbij wordt inzicht gegeven in de beperkingen die potentiële ontwikkelingen vanuit het bestemmingsplan geven ten opzichte van de gewenste toekomstige functies uit de structuurvisie en vice versa. De cumulatieve effecten van beide ruimtelijke plannen, het bestemmingsplan en de structuurvisie, worden in onderlinge samenhang besproken.

1.2 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk 2 wordt de achtergrond geschetst van de opgestelde Milieueffectrapportages voor het bestemmingsplan Buitengebied en de structuurvisie. In hoofdstuk 3 wordt de mogelijke beïnvloeding van toegestane ontwikkelingen uit het bestemmingsplan Buitengebied op de ambities vanuit de structuurvisie weergegeven. Hoofdstuk 4 biedt ruimte voor een bespreking van de cumulatieve effecten van het bestemmingsplan Buitengebied, de structuurvisie en overige ontwikkelingen in de omgeving. In paragraaf 4.4 worden conclusies getrokken over de mogelijkheid om, vanuit milieuoptiek, de komende 10 jaar 500 woningen te bouwen in de Groene Compagnie.

2 ACHTERGROND PLAN-MER STRUCTUURVISIE EN BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED

2.1 Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Hoogezand-Sappemeer 2009

In het plan-MER voor het bestemmingsplan Buitengebied is een aantal onderwerpen geselecteerd die zijn beoordeeld op milieueffecten. Deze selectie is gebaseerd op criteria, die vastliggen in de Wet milieubeheer en de Europese richtlijn voor strategische milieubeoordeling en criteria die voor de gemeente zelf belangrijk zijn.

De volgende onderwerpen uit de structuurvisie worden meegenomen in het plan-MER:

1. Exploitatie van aardgas, zowel proefboringen als winning.
2. Ontwikkelingsmogelijkheden recreatieve doeleinden.
3. Uitbreiding van intensieve veehouderijen.
4. Ontwikkelingsmogelijkheden in Natura 2000-gebied (Zuidlaardermeergebied).
5. Uitbreiding Camping Groningen Internationaal.

De onderwerpen worden hieronder kort toegelicht.

1. Exploitatie van aardgas, zowel proefboringen als winning

Voor exploitatie van aardgas, zowel proefboringen als winning, worden twee subactiviteiten behandeld. Deze subactiviteiten zijn:

- Proefboringen naar aardgas.
- Winning van aardgas.

De belangrijkste effecten van proefboringen naar aardgas en de winning van aardgas zijn de zichtbaarheid in het landschap en de geluidsuitstraling vanaf de boorlocatie en van transportbewegingen. De effecten van proefboringen naar aardgas zijn tijdelijk en de effecten van winning van aardgas zijn langdurig. Daarnaast zijn de zichtbaarheid en de geluidsbelasting van proefboringen naar aardgas groter dan de zichtbaarheid en de geluidsbelasting van winning van aardgas.

Milieueffecten hebben een groter effect naarmate het gebied waarin effecten plaatsvinden gevoeliger is. Daarom is voor het grondgebied van het bestemmingsplan Buitengebied gedefinieerd welke delen gevoelig zijn. Een gebied is gevoelig naar gelang de aanwezigheid van gevoelige functies. Gevoelige functies zijn woningen, natuurgebieden en gebied met landschappelijke en/of cultuurhistorische waarde. In kader 2.3 is aangegeven wat globaal 'gevoelig gebied' gedefinieerd kan worden.

Gevoelig gebied exploitatie van aardgas, zowel proefboringen als winning

- Een zone van circa 500 meter rondom de EHS bij Westerbroek.
- De robuuste verbingszone¹ in de omgeving van Westerbroek.
- Het gebied ten zuiden van Hoogezand-Sappemeer westelijk van de Nieuwe Compagnie, vanwege de nabijheid van het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied en het belang voor ganzen.
- De zone van het beschermd dorpsgezicht Kiel-Windeweer, vanwege de hoge dichtheid van bebouwing en de cultuurhistorische waarde.
- Een zone van circa 500 meter rondom de bebouwde kom van Hoogezand-Sappemeer, vanwege de daar aanwezige bebouwing.

Voorts zijn effecten met betrekking tot externe veiligheid en archeologie potentieel belangrijke effecten van proefboringen naar aardgas en winning van aardgas. Effecten van externe veiligheid zijn met betrekking tot aardgas goed te beheersen. Daarom is externe veiligheid niet gebruikt om de gevoelige gebieden te definiëren. Omdat globaal gezien voor grote delen van het buitengebied van Hoogezand-Sappemeer een hoge archeologische verwachting geldt (zie de Beleidskaart Archeologie), is archeologie een weinig onderscheidend milieuaspect in het buitengebied. Daarom is ook archeologie niet gebruikt om de gevoelige gebieden te definiëren.

2. Ontwikkelingsmogelijkheden recreatieve doeleinden

Voor de ontwikkelingsmogelijkheden van recreatieve doeleinden, worden vier subactiviteiten in het plan-MER beoordeeld. Deze subactiviteiten zijn:

- De ontwikkeling van kleinschalige recreatieve- en toeristische doeleinden bij bestaande functies (minicampings, theetuinen, galerieën, pensions e.d., verhuur kano's). De ontwikkelingen dienen geen afbreuk te doen aan de hoofdfunctie.
- Dagrecreatieve voorzieningen zoals parkeer- en picknickplaatsen, visplaatsen en aanlegplaatsen en daarmee gelijk te stellen kleinschalige voorzieningen in alle bestemmingen.
- Exploiteren van een minicamping als neventak van de hoofdfunctie.
- Gebruik van deel van de hoofdbestemming voor kleinschalig detailhandel en toeristisch recreatieve voorzieningen.

De belangrijkste effecten van recreatieve doeleinden zijn effecten als gevolg van vermindering van de rust in gebieden met natuurwaarden.

Vergelijkbaar als bij de exploitatie van aardgas, is ook voor de ontwikkelingsmogelijkheden van recreatieve doeleinden een gevoelig gebied gedefinieerd. In kader 2.4 is aangegeven wat globaal 'gevoelig gebied' gedefinieerd kan worden.

Gevoelig gebied ontwikkelingsmogelijkheden recreatieve doeleinden

- Een zone van circa 500 meter rondom het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied, vanwege de mogelijke vermindering van de rust in het Natura 2000-gebied.
- De EHS in de omgeving van Westerbroek, vanwege de mogelijke verstoring van de EHS.

¹ Via robuuste verbingszones worden EHS-gebieden met elkaar verbonden.

3. Uitbreiding van intensieve veehouderijen

De uitbreiding van intensieve veehouderijen is gekoppeld aan de bestaande intensieve veehouderijen in de gemeente Hoogezand-Sappemeer. Binnen de gemeente zijn vier bedrijven gekarakteriseerd als intensieve veehouderijen. Het gaat om de volgende adressen:

- Woldweg 175 (nog niet inwerking, vergunning 16/05/06).
- Nieuwe Compagnie 1a.
- Tripscompagnie 16.
- Vossenburg 1.

Met betrekking tot intensieve veehouderijen is de ammoniakdepositie in de omgeving van groot belang en vanuit Natura 2000-oogpunt mogelijk bepalend voor de uitbreidingsmogelijkheden. Bij uitbreiding van deze bedrijven (pluimvee of varkens en vergroting van het agrarische bouwblok of vergroting van de stalvloer) zijn de alternatieven dan ook afgestemd op de emissie van ammoniak. Er wordt voor deze veehouderijen uitgegaan van drie alternatieven:

- Traditioneel: toename aantal dieren gekoppeld aan stalsysteem met de maximale wettelijk toegestane ammoniakemissie volgens Besluit huisvesting.
- Meest milieuvriendelijk: toename aantal dieren gekoppeld aan het stalsysteem met de minste ammoniakemissie.
- Neutraal: toename aantal dieren gekoppeld aan een stalsysteem waarbij de ammoniakemissie niet toeneemt of afneemt.

Voor de uitbreiding van intensieve veehouderijen wordt uitgegaan van een worst case scenario voor wat betreft het aantal dieren in de nieuwe situatie. Hierbij wordt als worst case een hoeveelheid dieren van 2,5 maal de m.e.r. grens gebruikt voor bedrijven die in de huidige situatie onder de m.e.r. grens vallen. Voor bedrijven die in de huidige situatie boven de m.e.r. grens uit komen, wordt een worst case van 2,5 maal het huidige aantal dieren gehanteerd. Voor de Vossenburg 1 wordt in worst case aangesloten bij de plannen die het bedrijf heeft voor uitbreiding, naar een aantal van 305.000 vleeskuikens. De som van deze aantallen is de worst case voor intensieve veehouderijen.

Voor de Woldweg 175 en de Nieuwe Compagnie 1a gelden de worst case aantallen alleen voor de alternatieven traditioneel en meest milieuvriendelijk. Bij het alternatief neutraal is de maximale omvang van deze bedrijven respectievelijk 72.000 en 336.600 legkippen. Bij een groter aantal dieren, zal de ammoniakemissie ten opzichte van de huidige situatie toenemen en is niet meer sprake van een 'neutraal' alternatief. Deze aantallen dieren zijn volgens de huidige stand der techniek het maximaal haalbare voor een ammoniakneutrale uitbreiding.

De belangrijkste effecten van intensieve veehouderijen zijn ammoniakdepositie in natuurgebieden, geur en uitstoot van fijnstof. Gevoelige functies zijn woningen en natuurgebieden (Natura 2000-gebied en EHS).

4. Ontwikkelingsmogelijkheden in Natura 2000-gebied

Voor de ontwikkelingsmogelijkheden in het Natura 2000-gebied wordt gekeken naar verschillende subactiviteiten, die betrekking hebben op de inrichting van het Zuidlaardermeergebied. Deze subactiviteiten sluiten aan bij de inzichten vanuit het Natura 2000-beheerplan (concept) [Altenburg & Wymenga, 2009] en kunnen naast elkaar bestaan. De subactiviteiten zijn:

- Recreatieve en educatieve voorzieningen (onder meer gebruik van de fiets- en wandelpaden in het gebied en het medegebruik van oevers en gronden).
- Gebouwen van beperkte omvang voor beheersdoeleinden en voor educatief recreatieve doeleinden.
- Agrarisch medegebruik.
- Bestaand gebruik (mountainbiken, motorcrossen en vliegen met motorvliegtuigjes, excursies, evenementen, schaatsen, ijszeilen en ijssurfen).

Voor de subactiviteiten wordt bekeken op welke relevante soorten effecten kunnen ontstaan en in welke delen van het gebied deze effecten kunnen optreden. De relevante soorten en de delen van het Zuidlaardermeergebied waar deze soorten voorkomen zijn reeds in de Voortoets Bestemmingsplan Buitengebied [Royal Haskoning, 2009] benoemd. Het gaat hier om de broedvogels Rietzanger, Roerdomp en Porseleinhoen, de niet-broedvogels Smient, Kleine zwaan en Kolgans en om de vis Grote modderkruiper.

5. Uitbreiding Camping Groningen Internationaal

In het bestemmingsplan Buitengebied wordt via vrijstelling de mogelijkheid geboden voor uitbreiding van de Camping Groningen Internationaal. Deze camping is voornemens stapsgewijs uit te breiden met 30 chalets. Daarnaast wil de camping een opslagruimte bij het hoofdgebouw op de camping bouwen en een stukje land met enkele diervverblijven bij de camping betrekken.

Gezien de relatief geringe omvang van de camping en de uitbreidingsmogelijkheden, worden in het plan-MER geen alternatieven voor de uitbreiding besproken.

2.2 Plan-MER Structuurvisie Hoogezand-Sappemeer 2009

In het plan-MER voor de structuurvisie is een aantal onderwerpen geselecteerd die zijn beoordeeld op milieueffecten. Deze selectie is gebaseerd op criteria, die vastliggen in de Wet milieubeheer en de Europese richtlijn voor strategische milieubeoordeling en criteria die voor de gemeente zelf belangrijk zijn.

Het gaat om de volgende onderwerpen:

1. Woningbouw: De Groene Compagnie.
2. Woningbouw: Molenwaard.
3. Mobiliteit: Aanpassing wegenstructuur Hoogezand-Sappemeer.
4. Recreatie: Waterverbinding zuidzijde.

De onderwerpen worden hieronder kort toegelicht.

1. Woningbouw: De Groene Compagnie

Vanuit de Regiovisie Groningen – Assen heeft de gemeente Hoogezand-Sappemeer een woningbouwopgave voor het bouwen van 275 woningen per jaar in de periode 2007-2019 (inclusief wijkvernieuwing)². Een deel van deze woningbouw zal een plaats krijgen aan de zuidzijde van Hoogezand-Sappemeer, in de gebiedsontwikkeling van De Groene Compagnie. Het gaat hier om de bouw van op termijn 3.000 woningen en om de ontwikkeling van een nieuw landschap. Het overige deel van de woningbouw zal in bestaande en toekomstige inbreidings- en wijkvernieuwingsplannen worden gerealiseerd.

Binnen de structuurvisie is ruimte voor een aantal alternatieve ontwikkelingsrichtingen. Deze betreft de ontwikkeling van woningbouw binnen de gebiedsontwikkeling in De Groene Compagnie. De plannen voor de woningbouw binnen De Groene Compagnie zijn op dit moment niet bekend.

Er zijn uitwerkingsprincipes gedefinieerd waarbinnen in de toekomst plannen nader kunnen worden uitgewerkt en gerealiseerd. De uitwerkingsprincipes betreffen:

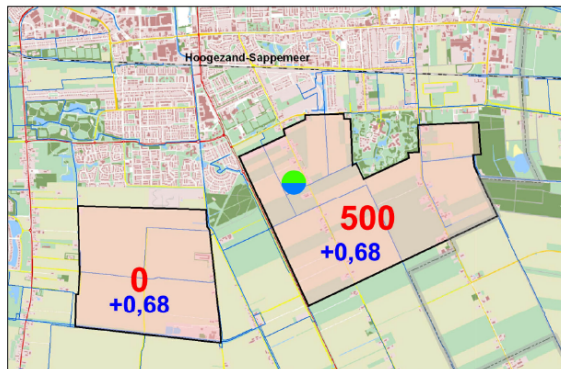
1. De verhouding bebouwing (1/3) en blauw en groen (2/3).
2. De koppeling van het watersysteem aan het Zuidlaardermeer.
3. De ontsluiting van het gebied.
4. De aanleg van een vaarverbinding.
5. Aandacht voor behoud en ontwikkeling veenkoloniaal landschap.

In het plan-MER is een aantal alternatieven voor spreiding van woningbouw over het oostelijke en westelijke deel van plangebied beoordeeld, voor de bouw van 500 ofwel 3.000 woningen. In deze alternatieven is uitgegaan van ontwikkeling van het landschap naar gelang het aantal woningen, in de verhouding rood en groen-blauw van 1:2. Aanleg van de vaarverbinding is tevens onderdeel van de alternatieven, evenals een verhoging van het waterpeil in De Groene Compagnie met NAP + 0,68 meter in de delen van het gebied waar de gebiedsontwikkeling plaatsvindt (oost en/of west). Voorts is uitgegaan van de aanleg van een oostelijke rondweg wanneer de maximale bouw van 3.000 woningen in beeld komt. In onderstaande figuur zijn de verschillende beoordeelde alternatieven schematisch weergegeven.

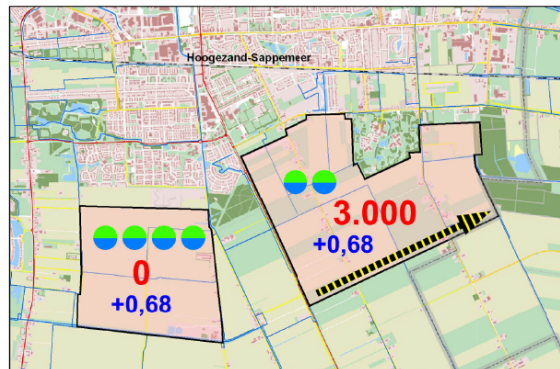
² Projectenboek meerjaren investeringsprogramma (MIP) 2008-2015, Regiovisie Groningen-Assen.

Figuur 2. Schematische weergave van de alternatieven voor De Groene Compagnie die beoordeeld zijn in het plan-MER dat is opgesteld in het kader van de Structuurvisie

A

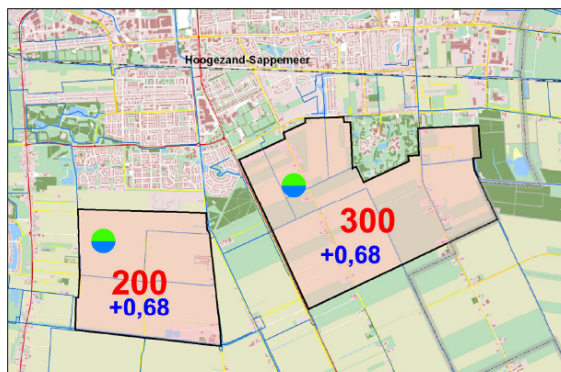

B

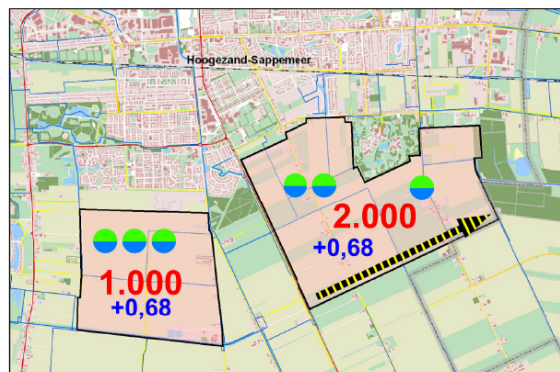

Alternatief 1: Concentratie bebouwing oostzijde ('oost')

A

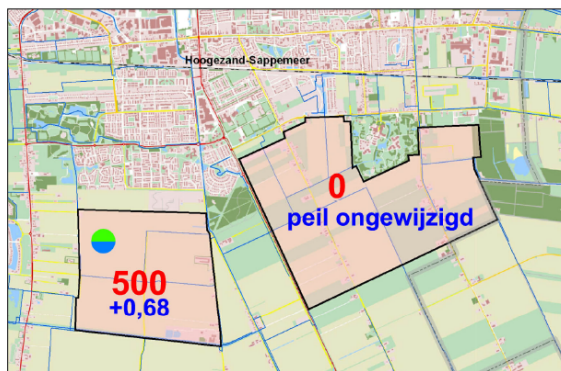

B

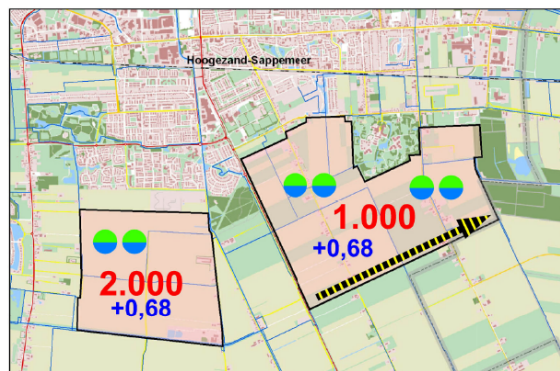

Alternatief 2: Evenwichtige verdeling woningbouw ('evenwichtig')

A

B

Alternatief 3: Concentratie bebouwing westzijde ('west')

Legenda:

- 1.000** = aantal woningen
- = landschapsontwikkeling
- +0,68** = waterpeil in m NAP
- = oostelijke rondweg

Variant

Binnen bovengenoemde alternatieven is een variant gedefinieerd die betrekking heeft op de koppeling van het watersysteem in De Groene Compagnie met het Zuidlaardermeer. In de bovengenoemde alternatieven beweegt het waterpeil in de woongebieden mee met het Zuidlaardermeer. Bij de variant beweegt het waterpeil in de woongebieden slechts gedeeltelijk mee met het Zuidlaardermeer. Wanneer het waterpeil in het Zuidlaardermeer boven of beneden een bepaald punt komt, wordt de verbinding tussen het Zuidlaardermeer en de woongebieden verbroken (bijvoorbeeld met een stuw). De waterstand in de woongebieden kan hierdoor beter worden gecontroleerd en ongewenste neveneffecten van de koppeling aan het waterpeil van het Zuidlaardermeer kunnen worden verminderd. De neveneffecten waar het om gaat zijn:

- (Grond)wateroverlast (kwel) in de omgeving bij hoge waterstanden.
- Hoge kosten voor het garanderen van de bevaarbaarheid van de vaarverbinding. Door de fluctuatie van het water zijn hoge kades en diepe watergangen nodig.

De variant heeft als nadeel dat de waterrecreatie voor een groter gedeelte van het jaar met een barrière te maken krijgt. Zonder de variant zal er een waterkering tussen het Zuidlaardermeer en de woongebieden komen die alleen dienst doet bij extreem hoge waterstanden op het Zuidlaardermeer. Met de variant zal deze barrière ook worden geplaatst, echter zal deze vaker in gebruik zijn. In dat geval kan voor een sluis gekozen worden om de vaarrecreatie doorgang te verlenen, met als nadeel de hogere kosten.

2. Woningbouw: Molenwaard

In de structuurvisie wordt een aantal wijkvernieuwings- en inbreidingsgebieden genoemd. De locatie Molenwaard is als onderwerp in het plan-MER meegenomen omdat significante effecten van de woningbouw op het Natura 2000-gebied niet op voorhand zijn uit te sluiten.

3. Mobiliteit: Aanpassing wegenstructuur Hoogezand-Sappemeer

In de structuurvisie is aangegeven hoe de infrastructuur van Hoogezand-Sappemeer zal worden aangepast. Allereerst zal de noord-zuid verbinding, de Kerkstraat, worden aangepast. Dit ten behoeve van de wens het Stadshart te ontlasten van doorgaand verkeer. Daarnaast is het op termijn zaak de afwikkeling van het verkeer in goede banen te leiden als de verkeersdruk toeneemt ten gevolge van de woningbouwopgave in De Groene Compagnie, de woningbouw in de inbreidingslocaties en de autonome mobiliteitsgroei, ondermeer die uit het buitengebied. De wens de Kerkstraat te ontlasten en de toename van verkeer vertalen zich in de aanleg van een oostelijke rondweg en extra ingrepen ter verhoging van de capaciteit van de bestaande noord-zuid verbindingen.

4. Recreatie: Waterverbinding zuidzijde

Samenhangend met de plannen voor De Groene Compagnie is in de structuurvisie een koppeling van watersystemen opgenomen. Vanaf het Zuidlaardermeer zal een bevaarbare route ontstaan naar het oosten.

3 ONDERLINGE BEÏNVLOEDING BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED EN STRUCTUURVISIE

3.1 Inleiding

In het inleidende hoofdstuk is reeds aangegeven dat er een verschil bestaat in termijn en juridische status tussen de structuurvisie en het bestemmingsplan Buitengebied. Hierdoor ontstaat er voor twee gebieden de situatie dat deze in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied een andere bestemming bevatten dan de gemeente Hoogezand-Sappemeer op de lange(re) termijn ambieert (zoals in de structuurvisie geschetst):

- Het overgangsgebied in Sappemeer-Noord.
- De gebiedsontwikkeling De Groene Compagnie.

Onderstaand wordt voor beide gebieden aangegeven op welke wijze vanuit milieuoogpunt de ontwikkelingen vanuit het bestemmingsplan en vanuit de structuurvisie zich tot elkaar verhouden. Daarbij wordt inzicht gegeven in de beperkingen die potentiële ontwikkelingen vanuit het bestemmingsplan geven ten opzichte van de gewenste toekomstige functies uit de structuurvisie en vice versa.

3.2 Overgangsgebied Sappemeer-Noord

In de Ontwerp Structuurvisie 2009 van de gemeente Hoogezand-Sappemeer is een aantal uitbreidingsmogelijkheden voor woningbouw aangegeven. Dit betreft ondermeer nieuwe bebouwingslinten in Sappemeer-Noord. Een dergelijk lint is de noord-zuid lint aan de Laveiweg aangegeven, tussen het Achterdiep en de Rijksweg Oost, in het zuidelijke deel van Sappemeer-Noord (ten zuiden van het Achterdiep). Dit gebied wordt als overgangsgebied gezien tussen de kern van Hoogezand-Sappemeer en het grootschalige glastuinbouwgebied ten noorden ervan. In dit overgangsgebied is de ontwikkeling voorzien van (naast het lint van de Laveiweg) wonen in combinatie met werken, en wonen in combinatie met hobby activiteiten en recreatie en sport.

In het bestemmingsplan buitengebied is het overgangsgebied in het zuidelijke deel van Sappemeer-Noord grotendeels bestemd voor tuinbouwdoeleinden. Alleen de grond aan de westzijde van de Laveiweg is bestemd als uit te werken lintontwikkeling, en een deel van de grond is bestemd voor bestaande woondoeleinden, bedrijfsdoeleinden en sportdoeleinden.

Tabel 2. Functies Sappemeer-Noord ten zuiden van het Achterdiep (overgangsgebied)

Zone	Aanduiding Structuurvisie	Bestemming Bestemmingsplan Buitengebied	Strijdigheid van functies
1. Verlengde Winkelhoek tot Slochterstraat	Wonen in combinatie met werken	Tuinbouwdoeleinden (grootste gedeelte) Woondoeleinden	Geen strijdige functies
2. Slochterstraat tot zone aan westzijde van de Laveiweg	Recreatie en sport	Tuinbouwdoeleinden Woondoeleinden Bedrijfsdoeleinden	Strijdige functies

Zone	Aanduiding Structuurvisie	Bestemming Bestemmingsplan Buitengebied	Strijdigheid van functies
		Sportdoeleinden	
3. Zone aan westzijde van de Laveiweg	Te ontwikkelen lint	Tuinbouwdoeleinden	Deels strijdige functies
4. Zone aan oostzijde van de Laveiweg	Te ontwikkelen lint	Lintontwikkeling, uit te werken Woondoeleinden	Geen strijdige functies
5. Verlengde Herenstraat tot Noordbroeksterstraat	Wonen in combinatie met hobby activiteiten	Tuinbouwdoeleinden (grootste gedeelte) Woondoeleinden Bedrijfsdoeleinden	Deels strijdige functies

Tot de bestemming tuinbouwdoeleinden in het bestemmingsplan wordt onder meer glastuinbouw gerekend. Wanneer de tuinbouwmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt volledig worden benut, kan een aanzienlijk deel van Sappemeer-Noord ten zuiden van het Achterdiep worden bebouwd met glastuinbouw. In een aantal zones van het zuidelijke deel van Sappemeer-Noord komt de tuinbouwbestemming niet of slechts tot op zekere hoogte overeen met de aanduiding in de structuurvisie.

Voor het gedeelte vanaf de Slochterstraat tot de zone aan de westzijde van de Laveiweg (tabel 2, zone 2) is de tuinbouwbestemming niet verenigbaar met de aanduiding recreatie en sport uit de structuurvisie.

Ten aanzien van de woningbouwlocatie die vanuit de structuurvisie is aangewezen in Sappemeer-Noord (zone langs weerszijden van de Laveiweg), is het bestemmingsplan tot op zekere hoogte beperkend. Dit geldt voor de zone aan de westzijde van de Laveiweg, die in het bestemmingsplan is aangewezen voor tuinbouwdoeleinden (tabel, zone 3). In de structuurvisie is deze zone als 'te ontwikkelen lint' aangewezen. De structuurvisie geeft hierbij aan dat het om een woonlint gaat. Tuinbouwdoeleinden passen slechts beperkt in een woonlint, echter is niet uitgesloten dat deze deel kunnen uitmaken van de lintontwikkeling. Voor de zone aan de oostzijde van de Laveiweg zijn de structuurvisie en het bestemmingsplan wel overeenkomstig voor wat betreft de ontwikkeling van het lint (tabel 2, zone 4).

In de zone tussen de Verlengde Herenstraat en de Noordbroeksterstraat (tabel, zone 5) kan tuinbouw tot op zekere hoogte worden gecombineerd met de ambitie vanuit de structuurvisie. De ambitie voor deze zone vanuit de structuurvisie is 'wonen in combinatie met hobby activiteiten'. Hoewel tuinbouwdoeleinden in eerste instantie geen hobbymatige activiteit is, kan voor deze zone worden ingezet op tuinbouwdoeleinden met een hobbymatig karakter.

In de zone tussen de Verlengde Winkelhoek en de Slochterstraat (tabel 2, zone 1) zijn tuinbouwdoeleinden verenigbaar met is de ambitie vanuit de structuurvisie (wonen in combinatie met werken).

Milieueffecten

Wanneer de tuinbouwbestemming uit het bestemmingsplan wordt gerealiseerd en het overgangsgebied grotendeels wordt bebouwd met (glas)tuinbouw, dan leidt dat tot een aantal milieueffecten, die van invloed zijn op de ambities vanuit de structuurvisie.

In het MER voor het glastuinbouwgebied Sappemeer-Noord [Grontmij, 2009] is geconstateerd dat de glastuinbouw een negatief tot sterk negatief effect heeft op de openheid van het landschap en de landschapstructuur. Daarnaast is geconstateerd dat als gevolg van glastuinbouw de lichthinder op omwonenden naar verwachting toeneemt. Dit is als een negatief effect beoordeeld. Deze hinder is sterk afhankelijk van het gebruik van assimilatiebelichting en de afscherming van het licht. Voorts is sprake van beperkt negatieve effecten als gevolg van een toename van geluidsbelasting door wegverkeer en een verslechtering van de luchtkwaliteit door uitstoot van NO₂. De verkeersveiligheid in de Slochterstraat is een aandachtspunt.

Door met name de effecten met betrekking tot landschap en lichthinder als gevolg van glastuinbouw, wordt het minder aantrekkelijk om de Laveiweg als lint te ontwikkelen voor woningbouw. Ook de effecten op geluid, luchtkwaliteit en verkeersveiligheid spelen wat dat betreft een rol. De (glas)tuinbouw is daarmee beperkend voor de ambities vanuit de structuurvisie.

3.3 Gebiedsontwikkeling De Groene Compagnie

3.3.1 Algemeen

Vanuit de structuurvisie is ten zuiden van het stedelijk gebied van Hoogezand-Sappemeer het woningbouwgebied De Groene Compagnie gepland. Voor het woningbouwgebied geldt een maximale bouwopgave van 3.000 woningen, waarbij het landschap wordt ontwikkeld in een verhouding woningbouw en landschap van 1:2. De woningen worden gefaseerd gebouwd, waarbij er vanuit wordt gegaan dat in de periode 2010-2020 niet meer dan 500 woningen zullen worden gerealiseerd.

Vanuit het bestemmingsplan Buitengebied kan de ontwikkeling van intensieve veehouderijen en de mogelijke oprichting van locaties voor proefboringen naar aardgas of winning van aardgas beperkend zijn voor de ontwikkeling van De Groene Compagnie. Onderstaand worden deze beperkingen besproken.

3.3.2 Intensieve veehouderijen

In het plangebied voor De Groene Compagnie bevindt zich aan de Nieuwe Compagnie 1a een intensieve veehouderij, die in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied uitbreidingsmogelijkheden heeft. Nabij het plangebied bevinden zich nog een drietal intensieve veehouderijen met uitbreidingsmogelijkheden (Woldweg 175, Tripscompagnie 16 en Vossenburg 1).

Tabel 1. Overzicht intensieve veehouderijen (volwaardig) in het buitengebied van Hoogezand-Sappemeer

Intensieve veehouderij	Soort dieren	Afstand tot het plangebied van De Groene Compagnie
Nieuwe Compagnie 1a	Legkippen	0 m
Woldweg 175	Legkippen	circa 400 m
Tripscompagnie 16	Vleesvarkens	circa 500 m
Vossenburg 1	Vleeskuikens	circa 1.500 m

Op het moment dat intensieve veehouderijen gaan uitbreiden, kan dit beperkend zijn voor de woningbouwplannen. De mate waarin de uitbreiding beperkend is, hangt zeer af van de gewenste locatie voor de eerste 500 woningen.

Ontwikkeling en verdichting van het bebouwingslint van de Nieuwe Compagnie maakt deel uit van de ontwikkelingsstrategie voor De Groene Compagnie. De intensieve veehouderij aan de Nieuwe Compagnie 1a maakt deel uit van deze lintbebouwing in het noordoosten van het westelijke deel van het plangebied. Uitbreiding van de intensieve veehouderij kan de ontwikkelingsmogelijkheden van het bebouwingslint beperken. De belangrijkste effecten zijn geur en luchtkwaliteit (fijnstof).

Geur

Hoewel op dit moment geurnormen nabij de Nieuwe Compagnie 1a niet worden overschreden, kan dit wel gebeuren wanneer nieuwe bebouwing dicht bij de intensieve veehouderij wordt geplaatst. Daarnaast gelden voor de bebouwing aan de Nieuwe Compagnie op dit moment de normen voor buiten de bebouwde kom. Wanneer de woningbouw of de verdichting van het bebouwingslint betekent dat de Nieuwe Compagnie tot de bebouwde kom gaat horen, worden de geurnormen in de huidige situatie reeds overschreden. Het is duidelijk dat bij verdichting van het bebouwingslint de uitbreidingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij aan de Nieuwe Compagnie worden beperkt. Uitbreiding is dan alleen mogelijk indien stalsystemen worden gebruikt met een minimale geuremissie.

Voor de intensieve veehouderijen aan de Woldweg 175 en de Vossenburg 1 geldt dat bij uitbreiding geen overschrijding van geurnormen in het plangebied voor De Groene Compagnie worden verwacht. De afstand van deze bedrijven tot het plangebied is voldoende om overschrijding van geurnormen te voorkomen. Voor de intensieve veehouderij aan de Tripscompagnie 16 is de inschatting wat lastiger te maken. Alleen in het worst case scenario waarin in het plan-MER voor het bestemmingsplan buitengebied is uitgegaan vindt mogelijk overschrijding van de geurnormen plaats aan de rand van het plangebied voor De Groene Compagnie.

Indien nodig kunnen geureffecten worden gemitigeerd door het toepassen van aanvullende of andere stalsystemen waarmee geuremissies verder kunnen worden gereduceerd. Te denken valt aan waterwassers met biofilter, of aan biologische luchtwassers, aanvullend op of in plaats van de chemische luchtwassers waarmee in plan-MER gerekend is.

Conclusie

Als gevolg van geuremissies kan uitbreiding van met name de intensieve veehouderij aan de Nieuwe Compagnie 1a beperkend zijn voor de woningbouwplannen. Effecten kunnen echter grotendeels worden gemitigeerd door beperking van emissies via aanvullende of andere stalsystemen.

Luchtkwaliteit (fijnstof)

Op dit moment worden nabij de intensieve veehouderijen geen normen voor luchtkwaliteit overschreden. Wat dat betreft zijn er vanuit luchtkwaliteit geen beperkingen om huizen te bouwen. Ook wanneer de intensieve veehouderijen uitbreiden, worden geen normen overschreden. Er kan in een worst case situatie echter wel sprake van een toename van de concentratie fijnstof in het westelijke deel van het plangebied voor De Groene Compagnie. Het gaat hier om een toename van maximaal 8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ tot 26,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, ten opzichte van een achtergrondconcentratie van 18,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

De bron van de toename zijn de bedrijven aan de Nieuwe Compagnie 1a en de Woldweg 175. Als gevolg van de toename wordt de wettelijke norm (40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) weliswaar niet overschreden, er is relatief wel sprake van een flinke toename. De emissiebijdragen van de bedrijven aan de Tripscompagnie 16 en de Vossenburg 1 hebben geen invloed op het plangebied.

De effecten van een toename van fijnstof kunnen (deels) worden gemitigeerd door het toepassen van aanvullende of andere stalsystemen waarmee fijnstof emissies verder kunnen worden gereduceerd. Op dit moment zijn de mogelijkheden om fijnstof emissie verder te reduceren echter beperkt. Eventueel kunnen biologische luchtwassers gebruikt worden, aanvullend op of in plaats van de chemische luchtwassers waarmee in plan-MER gerekend is. Het effect van dit type luchtwasser heeft vooral betrekking op geur en in mindere mate op fijnstof.

Conclusie

Als gevolg van fijnstof emissies is uitbreiding van de intensieve veehouderijen aan de Woldweg 175 en de Nieuwe Compagnie 1a beperkend voor de woningbouwplannen, hoewel wettelijke normen niet worden overschreden. Effecten kunnen slechts deels worden gemitigeerd.

Overige effecten

Voor een aantal andere milieuaspecten kan sprake zijn van een mogelijke invloed van intensieve veehouderijen op de woningbouwplannen. Hieronder worden kort de gevolgen van uitbreiding van intensieve veehouderijen op de ontwikkeling van De Groene Compagnie besproken.

- **Waterkwaliteit**

In de aanlegfase van de intensieve veehouderijen aan de Woldweg, de Nieuwe Compagnie en de Vossenburg vindt bemaling plaats. Het watersysteem waar deze bedrijven liggen watert af op het Zuidlaardermeer. In de aanlegfase wordt bemalingswater geloosd op het oppervlaktewater en vervolgens op het Zuidlaardermeer. Indien het bemalingswater van slechtere kwaliteit is dan het oppervlaktewater, kan deze verslechtering doorwerken naar het Zuidlaardermeer.

Bij ontwikkeling van De Groene Compagnie is de verwachting dat als gevolg van een verhoging van het waterpeil in het plangebied de waterkwaliteit verslechtert. De reden hiervoor is uitspoeling van nutriënten uit de voormalige landbouwgrond.

Cumulatie van effecten wordt niet verwacht, omdat de effecten van bemaling en van uitspoeling waarschijnlijk niet gelijktijdig plaatsvinden en de effecten van uitspoeling vele malen groter zijn.

- **Geluid**
Bij uitbreiding van intensieve veehouderijen is sprake van een toename van geluidsemissies, vanwege de toename van de omvang van de bedrijven. Met name voor de intensieve veehouderij aan de Nieuwe Compagnie 1a kan dit van belang zijn. Deze geluidsemissies zijn over het algemeen beperkt en goed te mitigeren door middel van isolatie. Het aspect geluid is daarmee niet beperkend voor de woningbouwplannen.
- **Landschap**
Intensieve veehouderijen zijn goed zichtbaar in het huidige landschap en uitbreiding zal die zichtbaarheid vergroten. Met name uitbreiding van de intensieve veehouderijen aan de Woldweg 175 en de Nieuwe Compagnie 1a zal zichtbaar zijn in het plangebied voor De Groene Compagnie. Deze zichtbaarheid is goed te mitigeren door middel van landschappelijke inpassing. In combinatie met de ontwikkeling van het landschap in De Groene Compagnie bestaan hier goede mogelijkheden voor.
- **Ruimtebeslag**
Uitbreiding van intensieve veehouderijen leidt tot ruimtebeslag, dat de mogelijkheden voor woningbouw beperkt. Dit effect geldt voor de intensieve veehouderij aan de Nieuwe Compagnie 1a, die in het plangebied ligt. Dit effect is alleen te mitigeren door verplaatsing van het bedrijf.
- **Mobiliteit**
Uitbreiding van intensieve veehouderijen leidt tot een toename van het aantal verkeersbewegingen, wat in beginsel de aantrekkelijkheid voor woningbouw verkleint. Bij de ontwikkeling van De Groene Compagnie zal ook de verkeersstructuur worden aangepast, waardoor de effecten van de toename van verkeersbewegingen kunnen worden gemitigeerd.

Conclusie

De effecten van de intensieve veehouderijen ten aanzien van de overige aspecten zijn beperkt in relatie tot de woningbouwplannen. De aspecten geluid, landschap, ruimtebeslag en mobiliteit zijn beperkend voor de woningbouwplannen. Voor landschap en mobiliteit kan echter sprake zijn van een positieve beïnvloeding. Voor landschap kan deze positieve beïnvloeding bestaan uit landschappelijke inpassing van intensieve veehouderijen door landschapsontwikking. Voor mobiliteit kan positieve beïnvloeding ontstaan door aanpassing van de verkeersstructuur, die van belang is voor de toename van verkeersstromen vanuit de intensieve veehouderij aan de Nieuwe Compagnie 1a. Ten aanzien van waterkwaliteit is de onderlinge beïnvloeding beperkt.

3.3.3 Exploratie en exploitatie van aardgas

Het bestemmingsplan buitengebied biedt ruimte voor proefboringen naar aardgas en winning van aardgas. De benodigde aardgaslocaties voor deze activiteiten kunnen in beginsel in het hele buitengebied liggen, behalve in gronden met de bestemming 'natuurgebied' (globaal overeenkomend met de EHS en het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied). Het bestemmingsplan buitengebied staat daarmee aardgaslocaties toe in het plangebied voor De Groene Compagnie.

Eventuele toekomstige aardgaslocaties in het plangebied voor De Groene Compagnie kunnen beperkend zijn voor de woningbouwplannen.

Gewoonlijk worden locaties voor de winning van aardgas afgesloten nadat de winning is gestaakt. De locatie wordt dan in de oorspronkelijke staat van voor de gaswinning teruggebracht. Dit betekent dat het effect van aardgaslocaties weliswaar langdurig kan zijn, maar dat het effect na verloop van tijd afloopt.

De belangrijkste effecten van aardgaslocaties voor de woningbouwplannen zijn geluid, landschap, ruimtebeslag en externe veiligheid.

Voor alle milieuaspecten geldt dat de onderlinge beïnvloeding van de eerste 500 woningen en de aardgaslocaties zeer afhankelijk is van de locatie van beide activiteiten. Over het algemeen geldt: hoe dichter deze locaties bij elkaar liggen, hoe groter de onderlinge beïnvloeding. Door een goede locatieafweging van zowel de aardgaslocaties als de woningbouw kunnen de meeste effecten worden gemitigeerd.

Geluid

Installaties op aardgaslocaties maken geluid, dat in de praktijk veelal tot op enige afstand van de locaties leidt tot overschrijding van geluidsnormen. Afhankelijk van het type installatie dat wordt geplaatst, kan het geluid tot enkele honderden meters vanaf de locaties reiken. Daarbij is de geluidsproductie bij proefboringen tijdelijk en bij gaswinning langdurig. Tevens veroorzaakt een proefboring meer geluid dan gaswinning.

Wanneer een aardgaslocatie wordt aangelegd in of binnen een zekere afstand van het plangebied, dan wordt een deel van het plangebied ongeschikt voor woningbouw.

Om de effecten van geluid te verminderen zijn mitigerende maatregelen mogelijk, gericht op het beperken van de geluidsemissie. Zo kunnen negatieve effecten worden gemitigeerd door het plaatsen van geluidsschermen, of door omkasting van geluidproducerende installaties. Het invloedsgebied van aardgaslocaties ten aanzien van geluid kan op deze wijze worden verkleind.

Conclusie

Geluidsemissies van aardgaslocaties hebben zijn beperkend voor de locatiekeuze voor woningbouw. De effecten van aardgaslocaties zijn te verminderen door mitigerende maatregelen toe te passen.

Landschappelijke waarden en cultuurhistorische elementen

Aardgaslocaties kunnen leiden tot aantasting van landschappelijke waarden zoals de openheid van het landschap, en van cultuurhistorische elementen zoals karakteristieke

linten en monumentale gebouwen. In het plangebied voor woningbouw, dat een open gebied is, zijn aardgaslocaties dan ook goed zichtbaar.

Met de ontwikkeling van De Groene Compagnie is ontwikkeling van het landschap een belangrijk uitgangspunt. Door de woningbouw en de landschapsontwikkeling vindt een transformatie in het landschap plaats. Het wordt minder open en er wordt een nieuw aantrekkelijk landschap gecreëerd. In combinatie met aardgaslocaties worden de mogelijkheden voor het creëren van een aantrekkelijk landschap beperkt. Daarnaast is er na ontwikkeling van het landschap minder ruimte voor de aanleg van aardgaslocaties.

Effecten van aardgaslocaties op het landschap zijn te mitigeren door deze in het landschap in te passen. Bijvoorbeeld door deze in lijn met de structuur van het landschap aan te leggen of door deze af te schermen met bomen. De praktijk leert dat in een landschap met veel natuurlijke elementen zoals bomenrijen en bosjes, aardgaslocaties goed zijn in te passen. Dit betekent dat in het de inpassing in het toekomstige, te ontwikkelen, landschap beter mogelijk is dan in het huidige open landschap.

Conclusie

Aardgaslocaties beperken de mogelijkheden voor ontwikkeling van het landschap in De Groene Compagnie. Daarentegen kunnen aardgaslocaties door middel van de landschapsontwikkeling goed landschappelijk worden ingepast.

Ruimtebeslag

De aanleg van aardgaslocaties zorgt voor een bepaald ruimtebeslag. Indien aardgaslocaties worden ontwikkeld in het plangebied voor woningbouw, is dit van invloed op de beschikbare ruimte voor woningbouw.

Effecten ten aanzien van het ruimtebeslag kunnen worden gemitigeerd door een goede locatieafweging voor zowel woningbouw als voor aardgaslocaties. Daarbij geldt dat het woningbouwgebied pas op de lange termijn volledig wordt benut, en dat aardgaslocaties na afloop van de gaswinning normaal gesproken worden opgeruimd. Aardgaslocaties in het plangebied hoeven daarmee niet per se beperkend te zijn voor de woningbouw op lange termijn.

Conclusie

Aardgaslocaties beperken de beschikbare ruimte voor woningbouw, maar deze invloed is van tijdelijke aard omdat aardgaslocaties na verloop van tijd veelal worden opgeruimd.

Externe veiligheid

Bij de aanleg van aardgaslocaties ontstaat een nieuw risico; om de installaties op deze locaties en om leidingen voor transport van aardgas liggen risicocontouren. De praktijk leert dat effectcontouren van de installaties veelal binnen de aardgaslocatie blijven. De leiding zorgt voor een zone door het gebied met een veiligheidscontour.

Vanuit externe veiligheid worden door de aanleg van aardgaslocaties en bijbehorende leidingen de mogelijkheden voor woningbouw verkleind.

Mitigerende maatregelen ten aanzien van externe veiligheid betreffen het afschermen van bepaalde onderdelen op de aardgaslocatie. Voor leidingen kan mitigatie plaatsvinden door de leiding dieper te leggen, de leiding af te dekken met betonplaten, door aarden wallen aan te leggen of door een dikkere wand toe te passen.

Conclusie

Externe veiligheidscontouren rondom aardgaslocaties en leidingen beperken de mogelijkheden voor woningbouw. Door mitigerende maatregelen te treffen, kunnen de contouren worden verkleind.

4 CUMULATIEVE EFFECTEN

4.1 Inleiding

De diverse plannen en projecten in de omgeving van het Zuidlaardermeergebied beïnvloeden de natuur in het Natura 2000-gebied. Om dergelijke ontwikkelingen mogelijk te maken is het in het kader van de Natuurbeschermingswet noodzakelijk significante ten gevolge van deze ontwikkelingen uit te sluiten. Dit geldt niet alleen voor de individuele ontwikkelingen maar ook voor het gezamenlijk (cumulatief) effect van de ontwikkelingen. In dit hoofdstuk wordt een overzicht van de cumulatieve effecten vanuit de ontwikkelingen in het bestemmingsplan Buitengebied, de structuurvisie en overige ontwikkelingen in de omgeving (paragraaf 4.2). Dit betreft cumulatieve effecten op het Zuidlaardermeer, het Leekstermeergebied en de Drentsche Aa. De belangrijkste effecten hebben te maken met verslechtering van de waterkwaliteit. Hierop wordt in paragraaf 4.3 nader ingegaan. Tot slot worden in paragraaf 4.4 conclusies getrokken over de mogelijkheid om, vanuit milieuopectiek, de komende 10 jaar 500 woningen te bouwen in de Groene Compagnie.

4.2 Overzicht ontwikkelingen en mogelijke effecten

4.2.1 Overzicht

In onderstaande tabel 4.1 is een overzicht gegeven van verschillende ontwikkelingen waarvan in de gemeente Hoogezand-Sappemeer sprake van is. Uit de tabel blijkt welk type effect verwacht kan worden van de verschillende ontwikkelingen. Voorts wordt voor de Natura 2000-gebieden Zuidlaardermeergebied, Drentsche Aa en Leekstermeergebied de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen beschreven.

In tabel 4.1 zijn de ontwikkelingen vanuit het bestemmingsplan Buitengebied en de structuurvisie gegeven, die in het kader van de daarvoor opgestelde plan-MER'en en Passende Beoordelingen zijn onderzocht. Daarnaast is een aantal overige relevante ontwikkelingen in de omgeving opgenomen. Deze overige ontwikkelingen zijn nader omschreven kader 4.1 in paragraaf 4.2.5.

In tabel 4.1 is per ontwikkeling weergegeven welk type effect verwacht kan worden en of dit effect in de aanlegfase of in de gebruiksfase voorkomt. Daarbij is aangegeven op welk Natura 2000-gebied het effect betrekking heeft (ZLM = Zuidlaardermeergebied, DA = Drentsche Aa, LM = Leekstermeergebied). Met een kleur is aangegeven hoe zwaar een effect is. Hiervoor is het zogenaamde stoplichtmodel gebruikt, met de kleuren groen, geel, oranje en rood. Een verklaring van de kleuren is onder de tabel opgenomen. Voor een toelichting op de scores van de ontwikkelingen wordt verwezen naar de afzonderlijke Passende Beoordelingen voor het bestemmingsplan Buitengebied en de structuurvisie.

Tabel 4.1 Voorgenomen plannen en mogelijke effecten

Voorgenomen plannen	Aanlegfase		Gebruiksfase							
	Geluid/ trillingen	Licht	Geluid	Licht	Ruimtebeslag	Recreatie (optische verstoring)	Verdroging	Stikstofdepositie	Verkeersintensiteit	Waterkwaliteit
Bestemmingsplan Buitengebied										
Aanleg jachthaven, 30 ligplaatsen, Dorpsstraat, Kiel-Windeweer (wijzigingsbevoegdheid).	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM				
Uitbreiding agrarische bedrijven (wijzigingsbevoegdheid).	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM			ZLM DA		
Oprichting woningen en bedrijfswoningen.	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM			ZLM	
Ontwikkelingsmogelijkheden niet-agrarische bedrijvigheid binnen bestemming agrarische doeleinden (vrijstellingsbevoegdheid en wijzigingsbevoegdheid).	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM			ZLM	
Ontwikkelingsmogelijkheden horecadoeleinden.	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM				ZLM	
Ontwikkelingsmogelijkheden bedrijfsdoeleinden.	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM			ZLM	
Uitbreiding van intensieve veehouderijen (geen uitbreiding van aantal dieren).	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM					
Uitbreiding intensieve veehouderijen (met toename veestapel).										
Woldweg 175	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM			ZLM DA		
Nieuwe Compagnie 1a	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM			ZLM DA		
Tripscompagnie 16	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM			ZLM DA		
Vossenburg 1	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM			ZLM DA		
Ontwikkelingsmogelijkheden in Natura 2000-gebied.										
Recreatieve en educatieve voorzieningen	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM				
Gebouwen van beperkte omvang (beheer / educatief)	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM				
Agrarisch medegebruik			ZLM	ZLM	ZLM					
Bestaand gebruik			ZLM	ZLM	ZLM	ZLM				
Ontwikkelingsmogelijkheden recreatieve doeleinden.	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM				
Exploitatie aardgas, zowel proefboringen als winning.	ZLM	ZLM	ZLM							
Uitbreiding Camping Groningen Internationaal.	ZLM	ZLM	ZLM			ZLM				
Glastuinbouw Sappemeer-Noord.	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM		ZLM	ZLM DA		
Structuurvisie										
Woningbouw: De Groene Compagnie	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM				ZLM
Mobiliteit: Aanpassing wegennet noord-zuid	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM					ZLM	
Woningbouw: Molenwaard	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM				
Recreatie: waterverbinding zuidzijde	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM		ZLM				

Omgeving										
Natuurrecreatieve voorzieningen zoals een fietsroute rondje Zuidlaardermeer						ZLM				
Herontwikkeling zuidoevers Zuidlaardermeer	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM	ZLM			ZLM	
Vliegveld Eelde (baanverlenging)			ZLM							
Groene ster veenkoloniën						ZLM				ZLM
Gasleiding Norg – Sappemeer	ZLM	ZLM								
	DA	DA								

Toelichting

groen = Significant negatieve effecten zijn uit te sluiten.

geel = Concrete gegevens ontbreken nog, maar op basis van expert judgement zijn significant negatieve effecten als gevolg van individuele initiatieven uit te sluiten. Bij een worst case waarbij alle initiatieven zullen worden verwezenlijkt en extra verstoring wordt veroorzaakt (verhoogde verkeersintensiteit, recreatiedruk etc.), kunnen naar alle waarschijnlijkheid significant negatieve effecten uitgesloten worden, mits mitigerende maatregelen worden getroffen.

oranje = Concrete gegevens ontbreken nog. Significante effecten zijn in dit stadium niet uit te sluiten. Een nadere analyse is nodig wanneer plannen meer concreet zijn.

rood = Er worden significant negatieve effecten verwacht en een Passende Beoordeling is op voorhand noodzakelijk.

Lege vakken = niet van toepassing

ZLM = Effect op Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied

DA = Effect op Natura 2000-gebied Drentsche Aa

LE = Effect op Natura 2000-gebied Leekstermeergebied

In bovenstaande tabel zijn de effecten beschreven van de ontwikkelingen wanneer geen mitigerende maatregelen worden getroffen. In de volgende paragrafen wordt vervolgens ingegaan op de gevolgen van de effecten voor het Zuidlaardermeer, het Drentse Aa gebied en het Leekstermeergebied zonder en met mitigerende maatregelen. Conclusies in paragraaf 4.4 over de mogelijkheid om, vanuit milieuopectiek, de komende 10 jaar 500 woningen te bouwen in de Groene Compagnie, worden gebaseerd op de ontwikkelingen inclusief de mitigerende maatregelen.

4.2.2 Zuidlaardermeergebied

Mogelijke cumulatieve effecten dienen te worden getoetst aan de instandhoudingsdoelen van de kwalificerende soorten broedvogels en niet-broedvogels. De verspreiding van deze soorten in het Zuidlaardermeergebied is als volgt:

- De *rietzanger*, *roerdomp* en *porseleinhoen* komen vooral voor in moerassige vegetaties en rietlanden.
- *Smienten* slapen overdag op het Zuidlaardermeer (westelijke inham en zuidpunt) en foerageren 's nachts op graslanden rondom het meer en verder weg.
- *Kleine zwaan* en *kolgans* foerageren overdag op de graslanden rondom het Zuidlaardermeer. De hoogste aantallen *kolganzen* en *kleine zwanen* zitten (overdag) in het intensief gebruikte agrarisch beheerde stuk in de Onnerpolder, aan de noordwest kant van het Zuidlaardermeer. De *kleine zwaan* gebruikt ook het Hunzedal, ten zuiden van het Zuidlaardermeergebied.
- De *grote modderkruiper* bevindt zich in het meer en mogelijk ook in sloten.

Kleine zwaan

De kleine zwaan foerageert vooral op de gras- en akkerlanden van het Hunzedal. Binnen het Natura 2000-gebied maakt de kleine zwaan vooral gebruik van de graslanden van de Onner- en Oostpolder. Daarnaast komen kleine aantallen voor verspreid door het gebied.

Negatieve effecten als gevolg van o.a. geluid, licht, optische verstoring en mechanische effecten (bijv. betreding) kunnen optreden bij:

- Alle bouwwerkzaamheden (bijv. uitbreiding agrarische bedrijven, oprichting woningen, uitbreiding camping, enz.).
- Winning van aardgas (indien in gevoelig gebied).
- Landrecreatie.
- Baanverlenging bij Vliegveld Eelde.
- Verstoring tijdens aanleg gasleiding Norg – Sappemeer.
- Inrichting waterbergingsgebieden.

Voor de kleine zwaan geldt dat op basis van expert judgement significant negatieve effecten als gevolg van de individuele initiatieven zijn uit te sluiten. In een worst case waarbij alle ontwikkelingen plaatsvinden, zijn significante cumulatieve effecten niet uit te sluiten indien onvoldoende mitigerende maatregelen getroffen worden. In de praktijk zullen de verschillende ontwikkelingen echter niet tegelijkertijd plaatsvinden. Zo zullen activiteiten tijdens de zomerperiode geen effect hebben aangezien de zwanen in de winterperiode aanwezig zijn.

Mitigatie

Mitigerende maatregelen kunnen worden gezocht in het starten van aanlegwerkzaamheden voordat de kleine zwanen arriveren (oktober/november), zodat deze kunnen uitwijken naar onverstoorde locaties. Indien tijdens bouwwerkzaamheden geheid moet worden, kunnen geluidemissie en trillingen gemitigeerd worden door gedempt te heien (geluidisolierende mantel, slagdemping enz.). Effecten van recreatie kunnen worden gemitigeerd door de bereikbaarheid van gevoelige gebieden in gevoelige perioden te verminderen voor recreatie.

Conclusie

Bij toepassing van mitigerende maatregelen om verstoring door bovengenoemde aspecten tegen te gaan, kunnen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de kleine zwaan op basis van expert judgement worden uitgesloten.

Kolgans

Het Zuidlaardermeergebied is voor deze soort van belang als foerageergebied en als slaapplek. De kolgans foerageert overdag op de graslanden rondom het Zuidlaardermeer, met de hoogste aantallen in het intensief gebruikte agrarisch beheerde stuk in de Onnerpolder, aan de noordwest kant van het Zuidlaardermeer. Daarnaast komt deze soort in lage dichtheden voor in de omgeving van de locaties Molenwaard en De Groene Compagnie. 's Nachts slapen de kolganzen op het water.

Negatieve effecten als gevolg van o.a. geluid, licht, optische verstoring en mechanische effecten (bijv. betreding) kunnen optreden bij:

- Alle bouwwerkzaamheden (bijv. uitbreiding agrarische bedrijven, oprichting woningen, uitbreiding camping, enz.).
- Winning van aardgas (indien in gevoelig gebied).
- Verstoring tijdens aanleg Groene Compagnie & Molenwaard.
- Ruimtebeslag (verlies foerageergebied) door Groene Compagnie & Molenwaard.
- Landrecreatie.
- Aanleg ontsluitingswegen.
- Baanverlenging bij Vliegveld Eelde.
- Verstoring tijdens aanleg gasleiding Norg – Sappemeer.
- Inrichting waterbergingsgebieden.

Voor de kolgans geldt dat op basis van expert judgement significant negatieve effecten als gevolg van de individuele initiatieven zijn uit te sluiten. In een worst case waarbij alle ontwikkelingen plaatsvinden, zijn significante cumulatieve effecten niet uit te sluiten indien onvoldoende mitigerende maatregelen getroffen worden. In de praktijk zullen de verschillende ontwikkelingen echter niet tegelijkertijd plaatsvinden. Zo zullen activiteiten tijdens de zomerperiode geen effect hebben aangezien de ganzen in de winterperiode aanwezig zijn. In de winterperiode zal het aantal recreanten zeer laag zijn, waardoor significante effecten van verstoring door recreatie zijn uit te sluiten.

Mitigatie

Mitigerende maatregelen kunnen worden gezocht in het starten van aanlegwerkzaamheden voordat de kolgansen arriveren (oktober/november), zodat deze kunnen uitwijken naar onverstoorte locaties. Indien tijdens bouwwerkzaamheden geheid moet worden, kunnen geluidemissie en trillingen gemitigeerd worden door gedempt te heien (geluidisolierende mantel, slagdemping enz.).

Conclusie

Bij toepassing van mitigerende maatregelen om verstoring door bovengenoemde aspecten tegen te gaan, kunnen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de kolgans op basis van expert judgement worden uitgesloten.

Smient

De smient komt vooral voor in de Koelanden en de graslanden ten zuiden van het Zuidlaardermeer, waar deze soort 's nachts foerageert. Daarnaast komen kleine aantallen voor verspreid door het gebied. Het Zuidlaardermeer en het Foxholstermeer worden door de smient overdag als rustplaats gebruikt.

Negatieve effecten als gevolg van o.a. geluid, licht, optische verstoring en mechanische effecten (bijv. betreding) kunnen optreden bij:

- Alle bouwwerkzaamheden (bijv. uitbreiding agrarische bedrijven, oprichting woningen, uitbreiding camping, enz.).
- Winning van aardgas (indien in gevoelig gebied).
- Verstoring tijdens aanleg Molenwaard.

- Ruimtebeslag (verlies foerageergebied) door Molenwaard.
- Landrecreatie.
- Aanleg ontsluitingswegen.
- Baanverlenging bij Vliegveld Eelde.
- Verstoring tijdens aanleg gasleiding Norg – Sappemeer.
- Inrichting waterbergingsgebieden.

In een worst case scenario zal bij de Molenwaard verstoring optreden en/of foerageerbied verdwijnen voor maximaal één smient. Dit effect is verwaarloosbaar op populatieniveau. Mitigerende maatregelen bij bouwwerkzaamheden kunnen worden gezocht in het starten van aanlegwerkzaamheden vóór de overwinteringsperiode.

Conclusie

Bij toepassing van mitigerende maatregelen om verstoring door bovengenoemde aspecten tegen te gaan, kunnen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de smient op basis van expert judgement worden uitgesloten.

Roerdomp

Deze soort komt voor in moerassige vegetaties en brede rietlanden van het Zuidlaardermeer. Het aantal broedparen fluctueert sterk, van slechts 1 paar na strenge winters tot 5 paren.

Negatieve effecten als gevolg van o.a. geluid, licht, optische verstoring, mechanische effecten (bijv. betreding) en degradatie van het habitat kunnen optreden bij:

- Winning van aardgas (indien in gevoelig gebied).
- Verstoring door waterrecreatie.
- Verstoring door landrecreatie.
- Verandering in waterkwaliteit (nutriënten, doorzicht).
- Verruiging en verlanding van rietvegetaties als gevolg van vermessing (uitbreiding (intensieve) veehouderijen, uitspoeling De Groene Compagnie).

De roerdomp is gevoelig voor de effecten van geluid en recreatie. Als gevolg hiervan zijn significant negatieve effecten van met name de initiatieven met een recreatief karakter en van winning van aardgas niet uit te sluiten. Zeker in een worst case waarbij alle ontwikkelingen plaatsvinden, zijn significante cumulatieve effecten niet uit te sluiten. Bij uitvoering van de initiatieven dienen dan ook mitigerende maatregelen getroffen te worden.

De roerdomp is tevens gevoelig voor verslechtering van de waterkwaliteit (eutrofiëring). Met name de ontwikkeling van De Groene Compagnie draagt hieraan bij. Veranderingen in waterkwaliteit zoals vertroebeling kunnen effect hebben op het foerageersucces. Eutrofiëring kan leiden tot een versnelde successie en verlanding van rietlanden door een hogere primaire productie en grotere ophoping van dode biomassa, waardoor het habitat van de roerdomp in gevaar komt. Significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van roerdomp zijn niet uit te sluiten. Bij ontwikkeling van De Groene Compagnie dienen dan ook mitigerende maatregelen getroffen te worden.

Mitigatie

Effecten van landrecreatie kunnen gemitigeerd worden door de rietkragen af te sluiten voor recreanten. Ook kan het afsluiten van deze rietkragen voor waterrecreanten de effecten van verstoring verminderen of uitsluiten. Effecten van verslechtering van de waterkwaliteit zijn te mitigeren door ervoor te zorgen dat geen onbeperkte uitwisseling van water in De Groene Compagnie plaatsvindt met water in het Zuidlaardermeer (zie paragraaf 4.3.3). De emissie van stikstof door veehouderijen kan worden gemitigeerd door bijv. het plaatsen van luchtwassers of het gebruik van minder eiwitrijk voer.

Conclusie

Significant negatieve effecten kunnen op basis van expert judgement worden uitgesloten indien wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

1. Toegang tot de rietkragen door recreanten wordt voorkomen.
2. Geluidverstoring als gevolg van gaswinning wordt voorkomen.
3. Vermesting van het water en de rietlanden in het Zuidlaardermeergebied wordt voorkomen.

Porseleinhoen

Het porseleinhoen is vooral aangetroffen in onder water gezette percelen van de Westerbroekstermadepolder. Negatieve effecten als gevolg van o.a. geluid, licht, optische verstoring, mechanische effecten (bijv. betreding) en degradatie van het habitat kunnen optreden bij:

- Winning van aardgas (indien in gevoelig gebied).
- Verstoring door landrecreatie.
- Verruiging en verlanding van rietvegetaties als gevolg van vermessing (uitbreiding (intensieve) veehouderijen, uitspoeling De Groene Compagnie).

Het porseleinhoen is gevoelig voor de effecten van geluid en landrecreatie. Als gevolg hiervan zijn significant negatieve effecten van met name de initiatieven met een landrecreatief karakter en van winning van aardgas niet uit te sluiten. Zeker in een worst case waarbij alle ontwikkelingen plaatsvinden, zijn significante cumulatieve effecten niet uit te sluiten. Bij uitvoering van de initiatieven dienen dan ook mitigerende maatregelen getroffen te worden.

De porseleinhoen is tevens gevoelig voor verslechtering van de waterkwaliteit (eutrofiëring). Met name de ontwikkeling van De Groene Compagnie draagt hieraan bij. Veranderingen in waterkwaliteit zoals vertroebeling kunnen effect hebben op het foerageersucces. Eutrofiëring kan leiden tot een versnelde successie en verlanding van rietlanden door een hogere primaire productie en grotere ophoping van dode biomassa, waardoor het habitat van de porseleinhoen in gevaar komt. Significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van porseleinhoen zijn niet uit te sluiten. Daarbij geldt voor de porseleinhoen een verbeteropgave, waardoor ieder negatief effect op deze soort significant is. Bij ontwikkeling van De Groene Compagnie dienen dan ook mitigerende maatregelen getroffen te worden.

Mitigatie

Effecten van landrecreatie kunnen gemitigeerd worden door de rietkragen af te sluiten voor recreanten. Effecten van verslechtering van de waterkwaliteit zijn te mitigeren door ervoor te zorgen dat geen onbeperkte uitwisseling van water in De Groene Compagnie plaatsvindt met water in het Zuidlaardermeer (zie paragraaf 4.3.3). De emissie van stikstof door veehouderijen kan worden gemitigeerd door bijv. het plaatsen van luchtwassers of het gebruik van minder eiwitrijk voer.

Conclusie

Significant negatieve effecten kunnen op basis van expert judgement worden uitgesloten indien wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

1. Toegang tot de rietkragen door recreanten wordt voorkomen.
2. Geluidverstorend als gevolg van gaswinning wordt voorkomen.
3. Vermesting van het water en de rietlanden in het Zuidlaardermeergebied wordt voorkomen.

Rietzanger

De rietzanger broedt in de brede rietkragen van het Zuidlaardermeer. Ook komt hij voor in petgaten in de Oost- en Onnerpolder. Negatieve effecten als gevolg van o.a. geluid, licht, optische verstoring, mechanische effecten (bijv. betreding) en degradatie van het habitat kunnen optreden bij:

- Winning van aardgas (indien in gevoelig gebied).
- Verstoring door waterrecreatie.
- Verstoring door landrecreatie.
- Verruiging en verlanding van rietvegetaties als gevolg van veresting (uitbreiding (intensieve) veehouderijen, uitspoeling De Groene Compagnie).

De rietzanger is gevoelig voor de effecten van geluid en recreatie. Als gevolg hiervan zijn significant negatieve effecten van met name de initiatieven met een recreatief karakter en van winning van aardgas niet uit te sluiten. Zeker in een worst case waarbij alle ontwikkelingen plaatsvinden, zijn significante cumulatieve effecten niet uit te sluiten. Bij uitvoering van de initiatieven dienen dan ook mitigerende maatregelen getroffen te worden.

De rietzanger is tevens gevoelig voor verslechtering van de waterkwaliteit (eutrofiëring). Met name de ontwikkeling van De Groene Compagnie draagt hieraan bij. Veranderingen in waterkwaliteit zoals vertroebeling kunnen effect hebben op het foerageersucces. Eutrofiëring kan leiden tot een versnelde successie en verlanding van rietlanden door een hogere primaire productie en grotere ophoping van dode biomassa, waardoor het habitat van de rietzanger in gevaar komt. Significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van roerdomp zijn niet uit te sluiten. Bij ontwikkeling van De Groene Compagnie dienen dan ook mitigerende maatregelen getroffen te worden.

Mitigatie

Effecten van landrecreatie kunnen gemitigeerd worden door de rietkragen af te sluiten voor recreanten. Ook kan het afsluiten van deze rietkragen voor waterrecreanten de effecten van verstoring verminderen of uitsluiten. Effecten van verslechtering van de

waterkwaliteit zijn te mitigeren door ervoor te zorgen dat geen onbeperkte uitwisseling van water in De Groene Compagnie plaatsvindt met water in het Zuidlaardermeer (zie paragraaf 4.3.3). De emissie van stikstof door veehouderijen kan worden gemitigeerd door bijv. het plaatsen van luchtwassers of het gebruik van minder eiwitrijk voer.

Conclusie

Significant negatieve effecten kunnen op basis van expert judgement worden uitgesloten indien wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

1. Toegang tot de rietkragen door recreanten wordt voorkomen.
2. Geluidverstoring als gevolg van gaswinning wordt voorkomen.
3. Vermesting van het water en de rietlanden in het Zuidlaardermeergebied wordt voorkomen.

Grote modderkruiper

Hoewel weinig bekend is over het terreingebruik van de grote modderkruiper in het plangebied, blijkt uit De Bruin & Kranenbarg (2009) dat het Zuidlaardermeergebied en de Drentsche Aa belangrijke leefgebieden voor deze soort vormen.

De grote modderkruiper komt voor in watergangen of wateren met verlandingsvegetaties en vegetatierijke oevers. Overdag verbergt de soort zich in een dikke sliblaag, welke vaak een korrelige structuur heeft. Mogelijk zijn de volgende effecten van belang:

- Winning van aardgas (indien in gevoelig gebied).
- Vermesting (uitbreiding (intensieve) veehouderijen, uitspoeling De Groene Compagnie).
- Aanleg jachthaven.
- Uitbreiding agrarische bedrijven.

Effecten van de aanleg van de jachthaven kunnen niet op voorhand worden uitgesloten, hoewel deze gemakkelijk kunnen worden gemitigeerd door het vooraf wegvangen van de modderkruipers en deze op een andere geschikte locatie uit te zetten.

De grote modderkruiper is mogelijk gevoelig voor verslechtering van de waterkwaliteit (eutrofiëring), de literatuur is hier niet eenduidig over. Gezien de verbeteropgave voor de grote modderkruiper kunnen significant negatieve effecten niet worden uitgesloten.

Mitigatie

Effecten van verslechtering van de waterkwaliteit zijn te mitigeren door ervoor te zorgen dat geen onbeperkte uitwisseling van water in De Groene Compagnie plaatsvindt met water in het Zuidlaardermeer (zie paragraaf 4.3.3).

Conclusie

Significant negatieve effecten kunnen op basis van expertjudgement worden uitgesloten indien wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

1. Vermesting van het water in het Zuidlaardermeergebied wordt voorkomen.
2. Bij werkzaamheden aan watergangen (zoals de aanleg van een jachthaven) worden modderkruipers weggevangen en op een andere geschikte locatie uitgezet.

4.2.3 Drentsche Aa gebied

Het Natura 2000-gebied de Drentsche Aa is aangewezen als Habitat- en Vogelrichtlijngebied. Omdat het gebied is aangewezen voor meerdere stikstof gevoelige habitattypen wordt ook naar het Drentsche Aa gebied gekeken worden wanneer het stikstofdepositie betreft. De laagste kritische depositiewaarde voor het Drentsche Aa gebied ligt op 400 mol/ha [Van Dobben & Van Hinsberg, 2008]. Uit gegevens van het Planbureau voor de Leefomgeving blijkt dat de achtergronddepositie in het Drentsche Aa gebied 1.000 – 1.500 mol/ha bedraagt. Uit deze gegevens blijkt dat de achtergronddepositie de kritische waarden voor de gevoelige habitattypen in het Drentsche Aa gebied ver overschrijdt.

Op veel plaatsen in Nederland is sprake van een overschrijding van kritische depositiewaarden voor stikstof. Er worden verschillende maatregelen genomen om de achtergronddepositie in Nederland te verminderen; de afname van stikstofdepositie is dan ook een landelijke trend, hoewel de daling lijkt te stagneren. Voorts zijn er ook maatregelen mogelijk om de stikstofdepositie van het glastuinbouwgebied te verminderen, zoals verruwing van het landschap.

In onderstaande tabel 4.2 zijn de waarden gegeven van de toekomstige depositie in worst case, die in de Passende Beoordeling voor het bestemmingsplan Buitengebied zijn opgenomen. In principe is de toename van de depositie het belangrijkste (zie kolom toename). De toename is berekend op basis van eenvoudige emissiefactoren. Om te komen tot een totale depositie zijn de waarden bij elkaar opgeteld. Om het totale effect preciezer te bepalen zijn contourenberekeningen nodig. Deze zijn in het kader van het plan-MER voor het bestemmingsplan Buitengebied niet uitgevoerd³.

Tabel 4.2 Worst case depositiewaarden

Activiteit	Drentsche Aa Kritische depositiewaarde: 400 mol/ha/jr Achtergrondconcentratie: 1.500-2.500 mol/ha/jr			
	afstand (m)	huidige depositie (mol/ha/jr)	toekomstige depositie (maximale waarden rapport – mol/ha/jr)	toename (mol/ha/jr)
IV Woldweg	5.980	zeer gering	zeer gering	zeer gering
IV Nieuwe Compagnie	7.000	zeer gering	zeer gering	zeer gering

³ Voor de Drentsche Aa is de toename van de depositie dermate gering dat significante effecten waarschijnlijk kunnen worden uitgesloten. Daarom voegen contourenberekeningen ook voor de Drentsche Aa op dit moment weinig informatie toe, en zijn deze dus ook niet uitgevoerd.

IV Tripscompagnie	11.900	zeer gering	zeer gering	zeer gering
IV Vossenburg	6.600	zeer gering	zeer gering	zeer gering
Melkveehouderijen	7.000-11.000	zeer gering	zeer gering	zeer gering
Glastuinbouw	11.000	0	3,39-4,62	3,39-4,62
Totaal			circa 5	circa 5

Op basis van expert judgement zijn significant negatieve effecten van de individuele ontwikkelingen waarschijnlijk uit te sluiten. De cumulatieve effecten hangen in grote mate af van de omvang van de daadwerkelijke ontwikkelingen.

Vanuit de jurisprudentie geredeneerd is er voor het Natura 2000-gebied Drentsche Aa in beginsel in beginsel geen ruimte voor een toename van de stikstofdepositie, volgens de redenering dat iedere mol extra in een overbelaste situatie een significant effect betekent. Echter:

- Bij een dalende trend daalt de achtergrondconcentratie in theorie naar de kritische depositiewaarde, waarmee op een zeker moment de instandhoudingsdoelen worden gehaald. Indien door een kleine toename van de depositie de instandhoudingsdoelen op een later moment worden gehaald, kan de toename niet significant genoemd worden: de instandhoudingsdoelen worden immers gehaald, maar dan wat later.
- Bij een reeds ver overbelaste situatie is een beetje extra belasting lang niet zo erg als in de situatie dat de overbelasting puur wordt veroorzaakt door de plannen van de gemeente Hoogezand-Sappemeer.
- Wanneer de intensieve veehouderijen nog groter worden dan waarmee in de PB is gerekend (meer dan factor 2,5), dan is de toename voor de Drentsche Aa vanwege de grote afstand nog steeds gering (minder dan enkele mollen).

Significant negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied Drentsche Aa zijn op basis van expert judgement waarschijnlijk uit te sluiten.

Indien meerdere ontwikkelingen plaatsvinden die qua omvang de worst case benaderen waarmee in de Passende Beoordelingen gerekend is, zal in afstemming met de provincie bekeken moeten worden in hoeverre deze ontwikkelingen doorgang kunnen vinden. Mogelijk zijn aanvullende mitigerende maatregelen noodzakelijk om de emissie van stikstof te beperken.

Te denken valt daarbij aan het consequent toepassen van de meest ammoniakreducerende stalsystemen (gebruik van luchtwassers) voor intensieve veehouderijen en melkveehouderijen, en het gebruik van minder eiwitrijk voer. Ook het gebruik van duurzaam opgewekte elektriciteit en warmte voor de glastuinbouw kan hier uitkomst bieden.

Naast de ontwikkelingen m.b.t. stikstofdepositie spelen effecten als gevolg van de aanleg van de gasleiding tussen Norg en Sappemeer en de baanverlenging bij vliegveld Eelde. Zowel het noordelijke als het zuidelijke tracé van de gasleiding kruisen het Drentsche Aa-gebied. De aanleg van de leiding kan voor aanzienlijke verstoring zorgen; zodra de leiding er eenmaal ligt worden geen effecten meer verwacht. Uitgaand

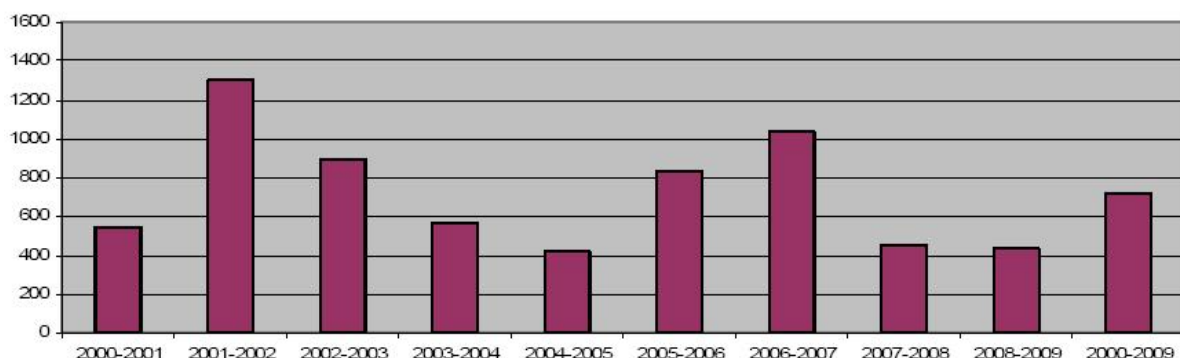
vliegverkeer vanuit vliegveld Eelde kan het Drentsche Aa-gebied kruisen, wat ook voor verstoring kan zorgen. Significante cumulatieve effecten kunnen vooralsnog niet worden uitgesloten.

4.2.4 Leekstermeergebied

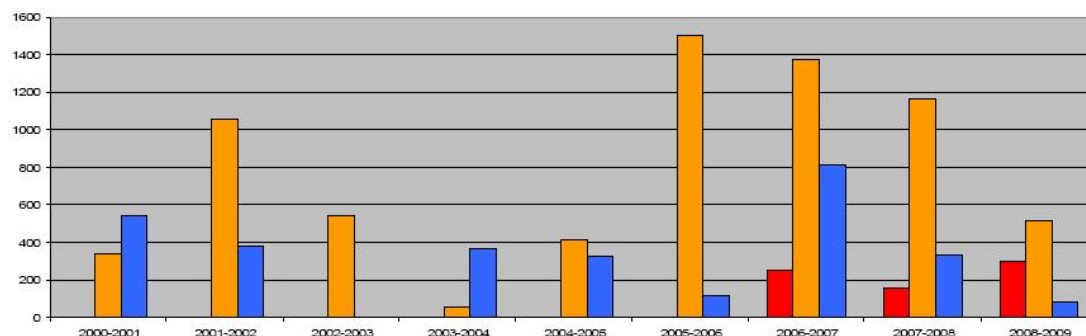
Mogelijke effecten op het Natura 2000-gebied Leekstermeergebied zijn geïdentificeerd als gevolg van ruimtebeslag door de ontwikkeling van De Groene Compagnie. Kolganzen uit het Leekstermeergebied foerageren in het plangebied voor De Groene Compagnie.

Het instandhoudingsdoel voor de kolganzen uit het Leekstermeergebied is het behoud van de omvang en kwaliteit van het leefgebied voor een populatie van gemiddeld 640 ganzen (seizoensgemiddelde). Uit het conceptbeheerplan voor het Leekstermeergebied (Tauw & BügelHajema, 2009) blijkt dat in het Drentse deel van het gebied een seizoensgemiddelde van circa 700 – 750 kolganzen voorkomt (gemiddeld over de jaren 2000 – 2009; zie figuur 4.1). In het Groningse deel zijn de aantallen lager en schommelen rond de 200 ganzen (zie figuur 4.2).

Figuur 4.1 Grafiek 3.1 uit het beheerplan: seizoensgemiddelde van de kolgans in het Drentse deel van het Leekstermeergebied

Figuur 4.2 Grafiek 3.2 uit het beheerplan: seizoensgemiddelde van de kolgans in het Groningse deel (rood) en Drentse deel (oranje) van het Leekstermeergebied en de Peizer- en Eeldermaden (blauw).

In het beheerplan staat gedetailleerd beschreven waar de belangrijkste foerageergebieden liggen voor de ganzen uit dit gebied. Deze liggen binnen een straal van 5 km van de slaapplaats. Hoewel er ook kolganzen verder weg foerageren, wordt de 5 km zone expliciet als maat voor belangrijk foerageergebied aangehouden (zie p. 40 van het beheerplan). Verder weg gelegen gebieden worden aanzienlijk minder benut; uit Bos *et al.* (2008) blijkt dat de graasintensiteit met gemiddeld 20% per kilometer van de slaapplaats afneemt. In het beheerplan wordt als maximale afstand een straal van 20km (maar meestal 10km) vanaf de slaapplaats genomen.

De afstand tussen het Leekstermeer en De Groene Compagnie bedraagt circa 19 km. Uit de relatie tussen graasintensiteit en afstand tot de slaapplaats (zie boven) is af te leiden dat het aantal kolganzen dat vanuit het Leekstermeergebied bij Hoogezand gaat grazen, waarschijnlijk minimaal is. Uitgaande van een seizoensgemiddelde van 750 ganzen in het Leekstermeergebied en een afname van 20% per kilometer resulteert dit bij 19 km in een aantal van 11 ganzen. De ganzen die gebruik maken van het foerageergebied bij De Groene Compagnie zullen dus op een tiental ganzen na allemaal Zuidlaardermeerganzen zijn. Met een afname van 11 ganzen wordt het instandhoudingsdoel van het behoud van 640 ganzen nog steeds behaald. Op basis van bovenstaande gegevens kan geconcludeerd worden dat significante effecten op de instandhoudingsdoelen van Leekstermeergebied zijn uit te sluiten.

4.2.5 Overige effecten

Deze paragraaf gaat nader in op de overige ontwikkelingen in de omgeving van Hoogezand-Sappemeer en de cumulatie van deze ontwikkelingen met de ontwikkelingen in het bestemmingsplan Buitengebied en de structuurvisie.

Kader 4.1 Cumulatie met ontwikkelingen in de omgeving

Naast de getoetste onderwerpen spelen de volgende projecten/initiatieven in de omgeving van het Zuidlaardermeer:

1. Natuurrecreatieve voorzieningen zoals een fietsroute rondje Zuidlaardermeer.
2. Herontwikkeling zuidoevers Zuidlaardermeer.
3. Vliegveld Eelde (baanverlenging).
4. Groene ster veenkoloniën.
5. Gasleiding Norg – Sappemeer.

Ad 1.

Een fietsroute rondom het Zuidlaardermeer kan potentieel voor verstoring zorgen vanwege een toename in recreatiedruk. Deze fietsroute zal echter voornamelijk in de zomermaanden gebruikt worden, waardoor effecten op overwinterende ganzen kunnen worden uitgesloten. Ook kunnen cumulatieve effecten op roerdomp, rietzanger en porseleinhoen worden uitgesloten aangezien de route niet direct langs het waterriet loopt.

Ad 2.

De gemeente Tynaarlo werkt aan de herontwikkeling van de zuidoevers van het Zuidlaardermeer, waarbij woningbouw en recreatieve voorzieningen worden gecombineerd met natuurontwikkeling. Door Buro Bakker (2004) wordt geconcludeerd dat deze ontwikkelingen geen significante effecten hebben op de vogels van het Zuidlaardermeer, mits de oeverzone niet makkelijk toegankelijk is. Cumulatieve effecten op de rietvogels en overwinterende ganzen en smienten kunnen worden uitgesloten.

Ad 3.

Binnenkomend en uitgaand vliegverkeer bij de luchthaven Eelde gaat over het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeer. Het gebied ligt op ca. 8 km van het vliegveld. Zoals beschreven in een beoordeling van Bureau Waardenburg (Lensink & Van Eekelen 2005) kan het vliegverkeer over het gebied lichte verstoring (aliertheid, onderbreken activiteit) opleveren van overwinterende ganzen en smienten. Broedvogels zullen geen hinder ondervinden.

De inschatting van Bureau Waardenburg is dat verstoring door het vliegverkeer niet zal leiden tot substantiële aantallen ganzen en smienten die het gebied verlaten. Desalniettemin valt niet uit te sluiten dat cumulatieve effecten optreden met verstoring door andere ontwikkelingen uit het bestemmingsplan en structuurvisie.

Ad 4.

De Groene Ster van de veenkoloniën is het landelijk gebied tussen Hoogezand-Sappemeer, Zuidbroek en Veendam. Voor dit gebied is een gebiedsvisie ontwikkeld (Grontmij 2007), gebaseerd op de cultuurhistorische waarden van het gebied. Het project geeft vorm aan ontwikkelingen op het gebied van wonen, natuur en recreatie. De ontwikkelingen binnen het aandachtsgebied zijn:

- De Groene Compagnie.
- Zoutwinning en de bodemdaling.
- Zandwinning voor de N33.
- Uitbreiding golfterrein en Singelgolf.
- Plannen met Borgerswold.
- Verbetering vaarverbindingen.

Mogelijke effecten van woningbouw bij de Groene Compagnie zijn reeds beschreven. De initiatieven m.b.t. de zandwinning, zoutwinning, het Borgerswold en het golfterrein zullen vanwege de afstand tot het Zuidlaardermeergebied geen negatieve effecten geven. Verbetering van de vaarverbindingen kan leiden tot een toename in recreatiedruk op het Zuidlaardermeer. Daarnaast spelen mogelijke effecten van veranderingen in waterkwaliteit, vanwege het verbinden van watergangen en de effecten van bevaring op de waterkwaliteit (bijv. vertroebeling) en watervegetatie. Het is onduidelijk in welke mate deze effecten het Zuidlaardermeergebied zullen beïnvloeden. Afhankelijk van de exacte ontwikkelingen zijn cumulatieve effecten op dit moment niet uit te sluiten.

Ad 5.

De NAM wil een nieuwe ondergrondse gasleiding aanleggen van circa 30 km tussen het gasveld bij Sappemeer en de opslaglocatie bij Norg. Deze leiding wordt aangelegd op een diepte van 1,2 m. Langs hetzelfde tracé wordt ook een aardgascondensaatleiding voor transport van water/aardgascondensaat van Norg naar Noordbroek aangelegd.

Afhankelijk van het gekozen tracé wordt het Zuidlaardermeergebied gekruist. Het zuidelijke tracé loopt net ten zuiden van het Zuidlaardermeergebied, terwijl het noordelijk tracé het gebied kruist. Zowel het noordelijk als het zuidelijk tracé kruisen het Drentse Aa gebied.

De aanleg van het tracé kan voor substantiële verstoring zorgen van de kwalificerende soorten in het gebied. Dit zal waarschijnlijk enige tijd doorwerken in de periode na gereedkoming. Na de herstelperiode zullen de effecten van gebruik van de gasleiding waarschijnlijk nihil zijn. Vooralsnog kunnen significante cumulatieve effecten van de mogelijke verstoring niet worden uitgesloten.

4.3 Effecten als gevolg van verslechtering van de waterkwaliteit

4.3.1 Verslechtering waterkwaliteit door ontwikkeling van De Groene Compagnie

In alle alternatieven voor ontwikkeling van De Groene Compagnie is het watersysteem in het plangebied direct verbonden met het Zuidlaardermeer. Hierdoor treedt er bij wisselde waterstanden in het Zuidlaardermeer een directe uitwisseling op van water tussen het Zuidlaardermeer en de woongebieden.

Er is sprake van een kwaliteitsverschil tussen het water van het Zuidlaardermeer en het water in de woongebieden, waarbij het water van het Zuidlaardermeer van relatief goede en het water in de woongebieden van relatief slechte kwaliteit zal zijn.

De relatief slechte waterkwaliteit in de woongebieden heeft twee redenen. Op de eerste plaats is het woongebied momenteel landbouwgrond die in het verleden sterk bemest is. Door het verhogen van de grondwaterstand en het gedeeltelijk onder water zetten van deze gronden vindt uitspoeling plaats en kan eutrofiëring van het oppervlaktewater ontstaan. Er moet rekening worden gehouden met vrijkomend fosfaat en stikstof. Maar ook bevat de bodem in het woongebied hoge gehalten ijzer en ammonium. Dit proces van uitspoeling kan vele jaren aanhouden maar zal op termijn afnemen.

De tweede reden voor de relatief slechte waterkwaliteit in de woongebieden heeft te maken met het gebruik van het gebied als stedelijk gebied. Stedelijk gebruik kan leiden tot diffuse verontreiniging van het water door uitloging van materialen en door overige stedelijke activiteiten (autowassen, bestrijdingsmiddelen). Deze effecten zijn overigens vaak goed te mitigeren (bijvoorbeeld door bodempassage bij infiltrerend hemelwater en het opnemen van een verbod op uitloogbare bouwmaterialen in de gemeentelijke bouwverordening).

De ontwikkelingen in de structuurvisie kunnen leiden tot een afname in waterkwaliteit van het Zuidlaardermeer. Zo kan recreatievaart zorgen voor vertroebeling door opwoeling van de bodem. Ook kan sprake zijn van een toename in stikstof en fosfaat als gevolg van uitspoeling van voormalige landbouwgronden en gebruik als stedelijk gebied.

4.3.2 Effecten van verslechtering waterkwaliteit Zuidlaardermeer

Vertroebeling

Zoals beschreven in de Passende Beoordeling voor de structuurvisie (Den Held & Van Nieuwerburgh, 2009) wordt gezien zijn voorkeur voor een modderige bodem de grote modderkuiper waarschijnlijk niet negatief beïnvloed door vertroebeling. Mogelijk heeft vertroebeling wel negatieve effecten op de roerdomp. Deze soort is een zichtjager en vertroebeling kan leiden tot negatieve effecten op het foerageersucces. Er zijn echter geen kwantitatieve gegevens beschikbaar over de dosis-effectrelatie en het is onduidelijk of deze effecten significant zijn. Er zijn geen data beschikbaar over de invloed van vertroebeling op porseleinhoen en rietzanger, maar negatieve effecten zijn niet waarschijnlijk.

Eutrofiëring

De kwalificerende riet- en moerasvogels roerdomp, porseleinhoen en rietzanger zijn gevoelig voor de effecten van eutrofiëring. Hoge N en P gehalten in het water kunnen leiden tot degeneratie van rietvegetaties. Vermesting kan leiden tot een versnelde successie en verlanding van rietlanden door een hogere primaire productie en grotere ophoping van dode biomassa. Hierdoor komt het habitat van deze soorten in gevaar. Ook kan een toename in algengroei zorgen voor een verminderd foerageersucces van roerdomp door vertroebeling en effecten op de vispopulaties. Significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van roerdomp, porseleinhoen en rietzanger zijn daarom niet uit te sluiten. Daarbij heeft de porseleinhoen een verbeteropgave, wat betekent dat ieder negatief effect significant is.

Het is onduidelijk in hoeverre de grote modderkruiper gevoelig is voor vermisting. Een verwante soort uit hetzelfde genus is zeer tolerant t.o.v. hoge ammoniakconcentraties in het water (Van Liering & Meire, 2003) en De Nieuwe (1996) concludeert dat de grote modderkruiper redelijk bestand is tegen vermisting van het water. Aan de andere kant kan eutrofiëring een negatieve invloed hebben op de voor de modderkruiper geschikte watervegetaties, zoals plantengemeenschappen behorend tot het puntkroosverbond. Ook wordt mogelijk de geschiktheid van de modderbodem negatief beïnvloed (De Bruin & Kranenburg, 2009). In de effectenindicator van het Ministerie van LNV wordt de soort als 'gevoelig voor vermisting' geclassificeerd. Gezien de verbeteropgave voor de grote modderkruiper kunnen significante negatieve effecten niet worden uitgesloten.

Alles tezamen kunnen significante negatieve effecten van een vermindering in waterkwaliteit niet worden uitgesloten. Dit is niet het geval als door middel van mitigerende maatregelen een achteruitgang in de waterkwaliteit kan worden voorkomen. Deze maatregelen worden in de volgende paragraaf beschreven.

4.3.3 Ruimte voor verslechtering waterkwaliteit Zuidlaardermeer

Significante negatieve effecten

De bouw van 500 woningen in De Groene Compagnie kan doorgang vinden indien wordt gewaarborgd dat geen verslechtering van de waterkwaliteit in het Zuidlaardermeer plaatsvindt. Wanneer wel verslechtering optreedt, zijn significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de kwalificerende soorten voor het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied niet uitgesloten.

Maatregelen waterkwaliteit

Eén van de uitgangspunten voor De Groene Compagnie is de koppeling van het watersysteem aan het Zuidlaardermeer, waarbij het waterpeil in De Groene Compagnie met het Zuidlaardermeer meebeweegt. Wanneer wordt vastgehouden aan dit uitgangspunt, zijn verregaande maatregelen nodig om te voorkomen dat de waterkwaliteit in het Zuidlaardermeer verslechtert. Het gaat hierbij om maatregelen als:

- Bij het bouwrijp maken kan als randvoorwaarde worden meegegeven dat de voedselrijke bouwvoor wordt verwijderd op plaatsen waar het waterpeil wordt verhoogd. Op deze wijze kan worden voorkomen dat bij verhoging van het waterpeil uitspoeling van deze grond plaatsvindt.
- Bij het inrichten van De Groene Compagnie kan worden getracht het zelfreinigend vermogen van het watersysteem zo groot mogelijk te maken. Dit kan gerealiseerd

worden door de aanleg van milieuvriendelijke oevers en/of moeraszones. Ook het creëren van een diepere plas, waar bezinking plaats kan vinden, kan bijdragen aan een betere waterkwaliteit. Daarbij wordt het bewerkstelligen van recirculatie van het water als randvoorwaarde meegegeven, zodat algen zich slechter ontwikkelen.

- Bij de woningbouw en de wijkinrichting kunnen specifieke maatregelen worden getroffen ter voorkoming van diffuse verontreiniging van het water door uitloggen van materialen en overige stedelijke activiteiten (autowassen, bestrijdingsmiddelen). Deze effecten van diffuse verontreiniging zijn vaak goed te mitigeren, bijvoorbeeld door bodempassage bij infiltrerend hemelwater en door het opnemen van een verbod op uitloogbare bouwmaterialen in de gemeentelijke bouwverordening.

Toetsing aan ADC-criteria

Wanneer maatregelen zoals bovenstaand niet worden getroffen, waarmee verslechtering van de waterkwaliteit in het Zuidlaardermeer voldoende wordt tegengegaan, kunnen significante effecten niet worden uitgesloten en zullen de plannen voor woningbouw getoetst moeten worden aan de zogenaamde ADC-criteria vanuit de Natuurbeschermingswet. Dit betekent dat aangetoond moet worden dat 1. geen Alternatieven voorhanden zijn; 2. dat er sprake is van Dwingende redenen van groot openbaar belang en 3. dat in Compenserende maatregelen wordt voorzien.

Op voorhand kan worden gesteld dat het doorstaan van de ADC-toets voor De Groene Compagnie moeilijk is. In de eerste plaats omdat er wel alternatieven voorhanden zijn voor de manier waarop het plangebied kan worden ingericht, zie onderstaand.

Andere strategieën voor het waterpeil

Twee voor de hand liggende mogelijkheden als alternatief voor het koppelen van het watersysteem in De Groene Compagnie met het Zuidlaardermeer zijn:

1. Beide deellocaties staan in open verbinding met het Winschoterdiep met een peil van NAP +0,45 m. Bij extreem hoge waterstanden op het Winschoterdiep wordt de verbinding met het Winschoterdiep tijdelijk verbroken om wateroverlast in De Groene Compagnie te voorkomen.
2. Beide deellocaties worden zelfstandige polders waarbij het polderpeil optimaal gekozen wordt, met geringe verhoging van de waterstand bij extreme neerslag en uitzakkende waterstanden in de zomer. Wateraanvoer van buiten het gebied in de zomer wordt zoveel mogelijk voorkomen zodat de waterkwaliteit hierdoor niet negatief wordt beïnvloed.

Bij beide mogelijkheden is het waterpeil in De Groene Compagnie lager dan het waterpeil van NAP +0,68 m waar in de structuurvisie vanuit is gegaan. Dit lagere waterpeil heeft verschillende voordelen. Ten eerste vindt minder uitspoeling van de bemeste landbouwgronden plaats, waardoor de waterkwaliteit in De Groene Compagnie minder wordt belast. Ten tweede zal minder grondwateroverlast plaatsvinden in en buiten De Groene Compagnie, omdat met een lager waterpeil ook de grondwaterstand lager is. Ook voor het agrarisch grondgebruik in de omgeving van het plangebied is een lagere grondwaterstand in De Groene Compagnie gunstig. Ten derde zullen aanwezige bodemverontreinigingen zich met een lagere grondwaterstand minder snel verspreiden.

Nadelen van een lager waterpeil in De Groene Compagnie dan in het Zuidlaardermeer zijn dat niet zonder obstakels vanuit De Groene Compagnie naar het Zuidlaardermeer gevaren kan worden. Ook zal het voor waterorganismen lastiger worden om te migreren tussen het Zuidlaardermeer en De Groene Compagnie. Tenslotte zal bij een zelfstandig polderpeil in De Groene Compagnie de beheerintensiteit van het watersysteem toenemen omdat er meer regelmechanismen zullen zijn.

Een ander voordeel van het tweetal beschreven mogelijkheden om de negatieve effecten voor bodem en water te mitigeren is dat de waterkwaliteit in het Zuidlaardermeer niet wordt belast met het kwalitatief slechtere water uit De Groene Compagnie. Dit is een gevolg van het feit dat er geen koppeling plaatsvindt met het Zuidlaardermeer.

Overige milieueffecten

Ten aanzien van de overige milieueffecten ten aanzien van water en bodem, natuur, landschap, cultuurhistorie en archeologie, mobiliteit, woon- en leefomgeving en klimaat bestaan er geen dusdanige effecten dat deze de ontwikkeling van De Groene Compagnie in de weg staan. Eventuele negatieve effecten zijn veelal te mitigeren door een goede inrichting van het gebied.

Conclusie

Het is op dit moment onduidelijk of effecten op de waterkwaliteit volledig kunnen worden voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen. Dit dient in een latere fase nader te worden onderzocht. Mocht blijken dat significante effecten niet uit te sluiten zijn dan is het mogelijk de woninglocaties te ontwikkelen als over wordt gestapt op alternatieve watersystemen.

4.4 Mogelijkheden bouw van 500 woningen in de Groene Compagnie

In voorgaande paragrafen zijn de milieueffecten op het Zuidlaardermeer, het Leekstermeer en de Drentse Aa ten gevolge van de activiteiten in het bestemmingsplan Buitengebied, de structuurvisie Hoogezand-Sappemeer 2009 en ten gevolge van de overige activiteiten besproken. Hieronder worden geconcludeerd of de bouw van 500 woningen in de Groene Compagnie, vanuit milieuoptiek, mogelijk lijkt.

Zuidlaardermeergebied:

Verschillende plannen en projecten kunnen negatieve effecten hebben op de kwalificerende soorten in het Zuidlaardermeergebied. Deze effecten kunnen gemitigeerd worden waarna significante effecten op basis van expert judgement zijn uit te sluiten. Na mitigatie moet aan de volgende voorwaarden zijn voldaan:

- Er is geen sprake van een toename in vermessing van het water en de rietkragen.
- Er is geen sprake van geluidverstoring >45 dB(A) in het gebied.
- De rietkragen zijn niet toegankelijk voor recreanten (zowel op land als op het water).
- Verstoring door bouwwerkzaamheden wordt zoveel mogelijk voorkomen.

Leekstermeergebied:

Aangezien er uitwisseling is tussen kolganzen van het Leekstermeergebied en het Zuidlaardermeergebied, worden mogelijk ook ganzen vanuit het eerstgenoemde gebied beïnvloed. Op basis van de relatie tussen graasintensiteit en afstand tot de slaappleaats

wordt dit aantal op 11 ganzen ingeschat. Als gevolg van het ruimtebeslag van De Groene Compagnie wordt het instandhoudingsdoel voor de kolgans in het Leekstermeergebied niet aangetast.

De vliegroutes van het binnenkomend en uitgaand luchtverkeer voor vliegveld Eelde gaan niet over het Leekstermeergebied. Van cumulatieve effecten is dus geen sprake. Significante effecten op het Natura 2000-gebied Leekstermeergebied kunnen op basis van expert judgement worden uitgesloten.

Drentsche Aa:

Er is sprake van een geringe toename in stikstofdepositie in het Drentsche Aa-gebied. Op basis van de jurisprudentie is er voor dit Natura 2000-gebied in beginsel in beginsel geen ruimte voor een toename van de stikstofdepositie, volgens de redenering dat iedere mol extra in een overbelaste situatie een significant effect betekent. Ecologisch gezien zijn er op basis van expert judgement waarschijnlijk geen significante effecten te verwachten. Bij nadere besluitvorming over individuele initiatieven kan op basis van contourenberekeningen uit te voeren met behulp van het Stacks rekenmodel, nauwkeuriger worden aangetoond of significante effecten kunnen worden uitgesloten. Hierbij dienen ook mogelijke mitigerende maatregelen te worden meegenomen.

Andere ontwikkelingen betreffen de baanverlenging bij vliegveld Eelde en de gasleiding tussen Norg en Sappemeer. Uitgaand vliegverkeer vanuit vliegveld Eelde kan het Drentsche Aa-gebied kruisen, wat voor verstoring kan zorgen. Ook de aanleg van de gasleiding kan voor verstoring zorgen. Het is op het moment van schrijven echter nog niet duidelijk welke route het tracé zal volgen, en welke mitigerende maatregelen vereist zijn. Significante (cumulatieve) effecten door deze ontwikkelingen kunnen voortsnog niet worden uitgesloten. Echter, de milieueffecten veroorzaakt door het vliegverkeer en de gasleiding op het Drentse Aa-gebied zijn anderen dan de effecten die veroorzaakt worden door de glastuinbouw en de veehouderij, ofwel dit betreft niet de stikstofdepositie. Van significante effecten ten gevolge van de cumulatie van activiteiten in het bestemmingsplan Buitengebied en de glastuinbouw en overige activiteiten is dan ook geen sprake.

Bij een nadere uitwerking van de plannen

In deze fase van de ontwikkelingen kunnen, bij toepassing van mitigerende maatregelen, significante effecten op soorten in het Zuidlaardermeer, het Leekstermeer en de Drentse Aa op basis van expert judgement grotendeels worden uitgesloten. Dit is niet op voorhand het geval voor de gevolgen van een verslechterde waterkwaliteit in het Zuidlaardermeer ten gevolge van het op dit moment voorziene watersysteem in de Groene Compagnie. Als plannen voor woningbouw in de Groene Compagnie concreter worden is het noodzakelijk dat een nadere analyse plaatsvindt. Er dient een passende beoordeling op projectniveau te worden uitgevoerd. Dit geldt overigens ook voor de activiteiten waarvan op dit moment op basis van expert judgement significante effecten worden uitgesloten. Naar verwachting kunnen woningbouwplannen in elk geval doorgang vinden als andere watersystemen worden overwogen.

5 ADDENDUM: GEVOLGEN VAN HET ONTREKKEN VAN DE VERGUNNING VOOR DE INTENSIEVE VEEHOUDERIJ AAN DE WOLDWEG 175

In het plan-MER en de daarbij behorende Passende Beoordeling voor het Bestemmingsplan Buitengebied zijn voor de uitbreidingsmogelijkheden van een viertal intensieve veehouderijen de milieueffecten beoordeeld. Eén van deze intensieve veehouderijen betreft het bedrijf aan de Woldweg 175. Dit bedrijf was niet in werking, maar had een vergunning voor het huisvesten van 40.000 legkippen. Naar nu blijkt, is de vergunning van dit bedrijf ingetrokken. Dit betekent dat dit bedrijf in het definitief vast te stellen bestemmingsplan Buitengebied niet als intensieve veehouderij kan worden aangemerkt en dus ook geen sprake kan zijn van uitbreiding.

Beïnvloeding ontwikkeling De Groene Compagnie (zie paragraaf 3.3.2)

Als gevolg van de uitbreiding van intensieve veehouderijen in het buitengebied is aangegeven dat sprake zal zijn van een aantal effecten die beperkend zijn voor de ontwikkeling van De Groene Compagnie. Deze effecten zijn voornamelijk toe te kennen aan de intensieve veehouderij aan de Nieuwe Compagnie 1a. Ten aanzien van uitbreiding van de intensieve veehouderij aan de Woldweg 175 is met name op het aspect luchtkwaliteit een beperking geïdentificeerd voor ontwikkeling van De Groene Compagnie.

Door uitbreiding van intensieve veehouderijen is ten aanzien van luchtkwaliteit een toename van de concentratie fijnstof in het westelijk deel van het plangebied van De Groene Compagnie voorzien. Deze toename zou het gevolg zijn van uitbreiding van de bedrijven aan de Woldweg 175 en de Nieuwe Compagnie 1a. Doordat de vergunning van het bedrijf aan de Woldweg 175 is ingetrokken, zal het totale gebied waarbinnen een toename van de concentratie fijnstof plaatsvindt kleiner zijn. Voor het plangebied van De Groene Compagnie betekent dit dat in het westen van het westelijke deel de concentratie fijnstof tot (naar inschatting) $4 \mu\text{g}/\text{m}^3$ lager zal zijn.

De maximale toename van de concentratie fijnstof in het gebied vindt plaats nabij het bedrijf aan de Nieuwe Compagnie 1a. De berekende maximale toename bedraagt $8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ en deze zal in de situatie zonder de intensieve veehouderij aan de Woldweg 175 niet noemenswaardig afnemen. De maximale toename van $8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ is vrijwel volledig toe te kennen aan de uitbreiding van het bedrijf aan de Nieuwe Compagnie 1a.

Beïnvloeding cumulatieve effecten op het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied (zie paragraaf 4.2.2)

Ten aanzien van uitbreiding van de intensieve veehouderij aan de Woldweg 175 als individuele activiteit, is aangegeven dat op basis van expert judgement significant negatieve effecten op het Zuidlaardermeergebied zijn uit te sluiten voor de meeste type effecten. Het betreft hier de effecten geluid, trillingen en licht in de aanlegfase en geluid, licht en ruimtebeslag in de gebruiksfase. Wanneer alle activiteiten uit het bestemmingsplan, de structuurvisie en overige plannen worden uitgevoerd, kunnen naar alle waarschijnlijkheid significant negatieve effecten uitgesloten worden, mits mitigerende maatregelen worden getroffen.

Omdat uitbreiding niet meer aan de orde is, draagt de intensieve veehouderij aan de Woldweg 175 niet meer bij aan de cumulatie van effecten. Mogelijke cumulatieve

effecten als gevolg van de overige activiteiten uit het bestemmingsplan, de structuurvisie en overige plannen blijven echter aan de orde.

Voor het effect stikstofdepositie is ten aanzien van de uitbreiding van de intensieve veehouderij aan de Woldweg 175 aangegeven dat significant negatieve effecten op het Zuidlaardermeergebied, zonder mitigerende maatregelen, in dit stadium niet zijn uit te sluiten. Een nadere analyse is nodig wanneer plannen meer concreet zijn. Omdat de uitbreiding niet meer aan de orde is, zullen geen effecten optreden en is geen nadere analyse nodig.

Beïnvloeding cumulatieve effecten op het Natura 2000-gebied Drentsche Aa (zie paragraaf 4.2.3)

Ten aanzien van uitbreiding van de intensieve veehouderij aan de Woldweg 175 als individuele activiteit, is aangegeven dat op basis van expert judgement significant negatieve effecten op het Drentsche Aa-gebied zijn uit te sluiten voor stikstofdepositie. De bijdrage van de intensieve veehouderij aan de Woldweg 175 aan de depositie in het Natura 2000-gebied Drentsche Aa is bepaald als zijnde zeer gering.

Doordat de uitbreiding niet meer aan de orde is, zal het cumulatieve effect op het Natura 2000-gebied Drentsche Aa bij uitvoering van alle activiteiten iets kleiner zijn. De conclusie ten aanzien van cumulatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie blijft echter onveranderd:

Significant negatieve effecten zijn op basis van expert judgement waarschijnlijk uit te sluiten. Indien meerdere ontwikkelingen plaatsvinden die qua omvang de worst case benaderen waarmee in de Passende Beoordelingen gerekend is, zal in afstemming met de provincie bekeken moeten worden in hoeverre deze ontwikkelingen doorgang kunnen vinden. Mogelijk zijn aanvullende mitigerende maatregelen noodzakelijk om de emissie van stikstof te beperken.

6 LITERATUUR

Altenburg & Wymenga (2009). Natura 2000 beheerplan Zuidlaardermeergebied, Werkdocument V2, A&W-rapport 1228.

Bos, D., Nolet, B.A., Boudewijn, T., van der Jeugd, H.P. & Ebginge, B.S. (2008). Capacity of accommodation areas for wintering geese in the Netherlands: field tests of first principles. A&W rapport 1197. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.

Buro Bakker (2004). Ecologisch onderzoek en verkenning Flora- en faunawet voor het ontwikkelingsplan Zuidoevers van het Zuidlaardermeer. Buro Bakker, Assen.

De Bruin, A. & Kranenbarg, J. (2009). Fossiel uit een dynamisch deltagebied: verspreiding en achteruitgang van de grote modderkruiper in een historisch perspectief & aanbevelingen voor het behoud van deze soort. RAVON, Nijmegen.

De Nie, H.W. (1996). Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen. Media Publishing, Doetinchem.

Lensink, R. & Van Eekelen, R. (2005). Effecten van de voorgenomen baanverlenging en uitbreiding van het gebruik van vliegveld Eelde in relatie tot de vigerende natuurwetgeving. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Royal Haskoning (2009). Voortoets Bestemmingsplan Buitengebied gemeente Hoogezand-Sappemeer, ref. 9V1271/R00002/ESCH/Gron.

Tauw & BügelHajema (2009). Beheerplan Natura 2000-gebied Leekstermeer. Conceptrapport 30 juni 2009.

Van Dobben, H. en Van Hinsberg, A. (2008). *Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden*. Alterra-rapport 1654, Alterra, Wageningen.

Van Liefferinge, C. & Meire, P. (2003). Onderzoek naar het voorkomen van de Grote modderkruiper in Vlaanderen en meer specifiek naar de populatiegrootte en de overlevingskansen in het natuurreservaat het Goorke te Arendonk. Rapport ECOBE 03-R55, Universiteit Antwerpen.